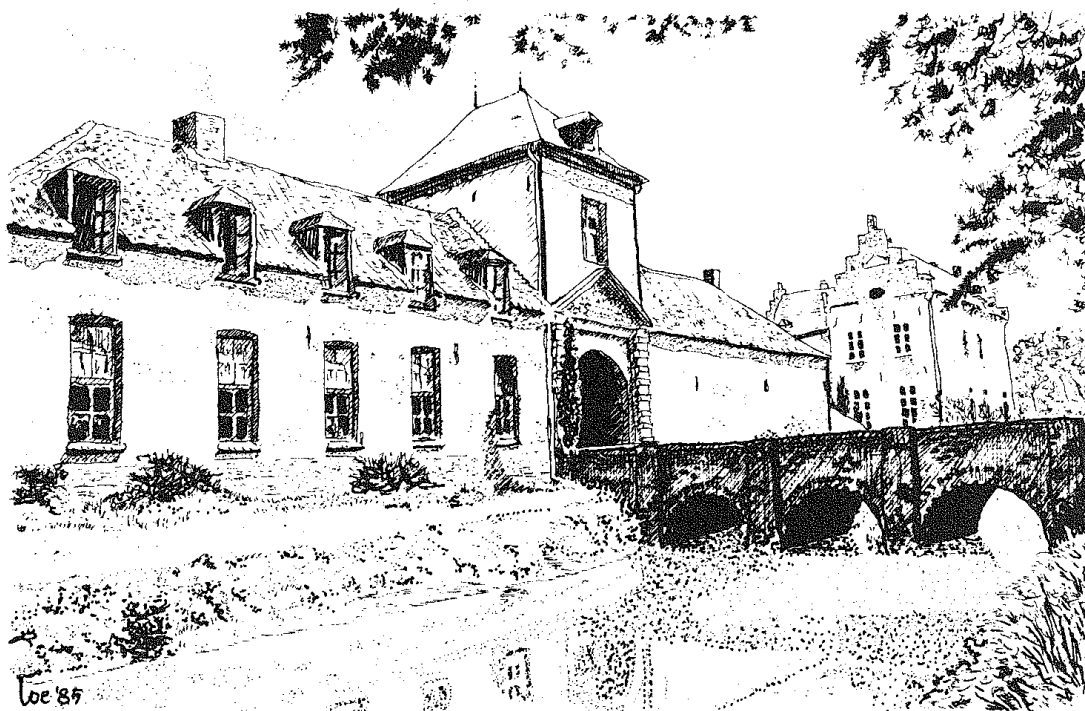
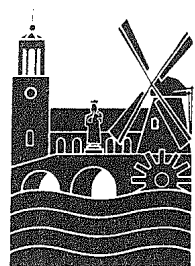




Beesel/Reuver/Belfeld/Swalmen

Postbus 4643
5953 ZG Reuver



**MAAS
EN
SWALMDAL**

**5E JAARGANG
NR 1 1987**

RE

DAKTIE :

PAUL BLOEMEM

JAN GEERLINGS

LOE GIESEN

FRANS SLOESEN

REDAKTIE-ADRES: WITTEBERGSTRAAT 54

Typewerk:

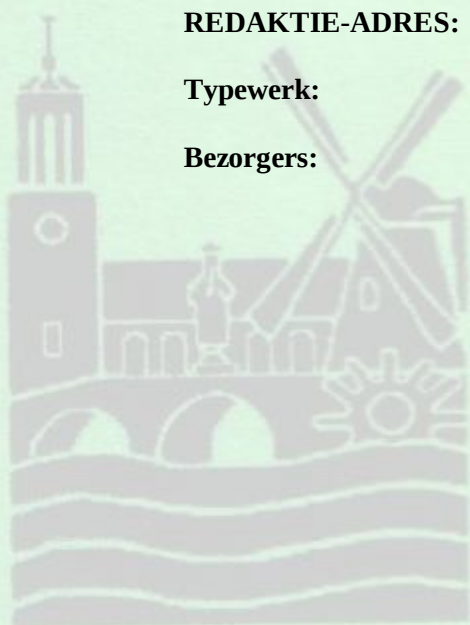
Loe Giesen

Bezorgers:

**SWALMEN-BEESEL:
JAN GEERLINGS**

**REUVER:
MARGOT NELISSEN**

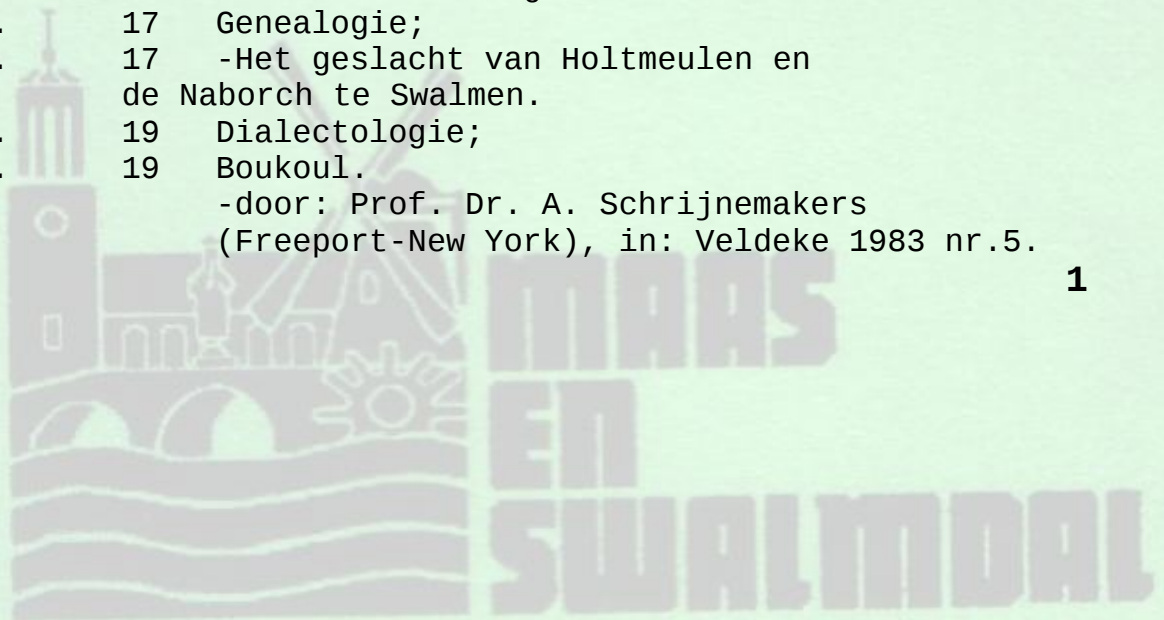
**BELFELD:
TWAN ERNST**



**MAAS
EN
SWALMDAL**

Inhoud

blz.	2	Van de Redaktie.
blz.	3	Programma.
blz.	4	Heemkundig allerlei:
blz.	4	-Cursus Heemkunde.
blz.	5	-Nostalgische Modeshow.
blz.	6	-Bij de voorkant. Kasteel Nieuwenbroeck te Beesel.
blz.	8	-Museum Asselt.
blz.	9	-Bruinkoolwinning op de grens van Belfeld en Tegelen.
blz.	10	-Aanwinsten voor de bibliotheek.
blz.	11	-Limburgensia.
blz.	12	-Excursie Holtmühle.
biz.	13	-Van de Jaarboekredaktie.
blz.	15	Archeologie:
blz.	15	-Cursus Archeologie.
blz.	17	Genealogie;
blz.	17	-Het geslacht van Holtmeulen en de Naborch te Swalmen.
blz.	19	Dialectologie;
blz.	19	Boukoul. -door: Prof. Dr. A. Schrijnemakers (Freeport-New York), in: Veldeke 1983 nr.5.



Van de redactie

Met deze 15de uitgave van ons infoblad zijn we alweer toegekomen aan de 5de jaargang van ons verenigingsorgaan. Wie de voorgaande exemplaren nog eens ter hand neemt kan vaststellen dat ons blad zich beslist niet beperkt tot het informeren over verenigingsnieuws.

Buiten de mededelingen van huishoudelijke aard komen steeds weer onderwerpen aan de orde die, hoewel op een ander niveau dan in de jaarboeken, een aanvulling vormen op onze streekgeschiedenis.

Ook in deze editie laat de vereniging weer zien dat haar leden op velerlei gebied actief zijn. Juist ons infoblad biedt iedereen de ruimte om wat extra informatie kwijt te kunnen. We zijn er van overtuigd dat ook U een bijdrage kunt leveren.

Hoewel archieven en archeologische informatie de voornaamste gegevens aanleveren voor onze jaarboeken, zijn de mondelinge bronnen veel kwetsbaarder. Nu kunnen velen ons nog uit eigen ervaring vertellen over diverse gebeurtenissen in deze eeuw. Reeds nu al is echter te merken dat het steeds lastiger wordt om onbeschreven gebeurtenissen te reconstrueren.

Oude dialectwoorden verdwijnen meestal kort nadat de bijbehorende voorwerpen of gebruiken niet langer voorkomen.

Ook voorvallen, kinderliedjes, rijmpjes etc dreigen in snel tempo verloren te gaan. Hier ligt binnen onze vereniging nog een groot terrein vrijwel braak dat echter in tegenstelling tot veel andere voorwerpen voor bijna iedereen toegankelijk is. Ook losse aantekeningen kunnen in de loop van de tijd uitgroeien tot een artikel dat een interessant stukje kan blijken te zijn in de grote legpuzzel van onze streekgeschiedenis.

Aarzel dan ook niet om Uw kopij in te leveren voor 13 mei a.s.

Programma

Jaarprogramma Heemkundevereniging Maas- en Swalmdal

1987

23 maart: Modeshow van oude klederdrachten uit de streek (avond vullend programma). Samen met de MHVS uit Swalmen.

16 maart: Ledenvergadering met na afloop vertoning van een aantal dia's over een paar excursies, die met de heemkundevereniging gemaakt zijn, en het archeologisch onderzoek in het voorjaar van 1986 in Rijkel

26 april: Excursie naar kasteel Holtmühle en de Tiendschuur, alwaar we het maken en bakken van potten in oude Tegelse technieken zullen bekijken.

7 mei: Lezing door ir. F. Engelen over de bruinkoolwinning aan begin van deze eeuw op de Leemhorst nabij de grens Belfeld Tegelen. Plaats: De Hamar in Belfeld. Aanvang: 20.00 uur.

Eind mei/begin Juni: Presentatie van jaarboek 1986 met na afloop een film over de Beeselse Harmonie.

28 juni: Busexcursie naar Dinant en omgeving. In samenwerking met de MHVS uit Swalmen.

Op maandag 27 april, 11 mei en 1 juni zal de verenigingsruimte gesloten zijn i.v.m. een cursusarcheologie. Zie elders in dit nummer.

Heemkundig allerlei

CURSUS HEEMKUNDE.

De afgelopen weken is er in het gemeentehuis "De Schakel" een cursus heemkunde gehouden. De cursus was georganiseerd door de Volksuniversiteit Venlo in samenwerking met de Heemkunde Vereniging. De presentator was de heer Salden uit Venlo die voor een overdaad aan informatie zorgde en dit met veel enthousiasme. De cursus bestond uit 5 avonden met per avond één onderwerp, dat goed toegelicht en met dia's verduidelijkt werd. De onderwerpen hadden alle betrekking op de eigen omgeving en waren: Het Ambt Bruggen; St Hubertus in geschiedenis, legende en folklore; Bier brouwen en brouwerijen in Limburg; Oude kinderspelen, en motteburchten in het land van Maas en Roer.

Op de 1ste avond werd het Ambt Bruggen behandeld. Hierbij kwam nog eens heel duidelijk aan het licht hoe door de geschiedenis deze en gene zijde van de Maas en het Duitse grensgebied met elkaar verbonden zijn en wat Kessel voor een rol heeft gespeeld voor "onze" Maaszijde. In aansluiting op deze avond werd door enkele cursisten deelgenomen aan de excursie naar het ambt Bruggen. Hierbij werden verschillende kerken in de omgeving van Bruggen bezichtigd en het museum in de burcht te Bruggen, zodat de theorie gestaafd kon worden met de praktijk.

Hoe de verbondenheid was tussen de Reuverse parochie-heilige St-Lambertus en de heilige St Hubertus werd de 2de avond uit de doeken gedaan. Het bierbrouwen in Limburg kent ook een hele geschiedenis en dat toender tijd Reuver en Beesel enkele bierbrouwerijen bezaten zal ook niet iedereen geweten hebben.

In de lezing over oude kinderspelen kwamen de seizoen gebonden en in groepsverband gespeelde spellen aan de orde alsmede de opvoedkundige waarde die aan spelen kan worden toegekend.

Tijdens de laatste avond werd uitgebreid uit de doeken gedaan wat moet worden verstaan onder een motte, dit werd met dia's die in onze omgeving gemaakt waren

duidelijk aangetoond. De cursus die zeer zeker het bezoeken waard was, zal zoals het er nu voorstaat een vervolg krijgen, waarbij dan beslist interessante onderwerpen aan de orde komen. Ook zal er nog geprobeerd worden een excursie te houden naar enkele motteburchten in de omgeving.

Een cursist. A.F.

NOSTALGISCHE MODESHOW.

Op woensdag 25 maart aanstaande organiseert de Milieu- en Heemkunde Vereniging Swalmen in samenwerking met Heemkunde Vereniging Maas- en Swalmdal uit Beesel een nostalgische modeshow, die gepresenteerd wordt door Toneelvereniging Beegden. Plaats van het gebeuren is gemeenschapshuis "de Robijn", Robijnstraat 2 in Swalmen. De aanvang is 20.00 uur.

Bij het zien van deze modeshow waant men zich in vroeger tijden. Oud én jong kan genieten van ondergoed, nachtmode badkleding, bruidskleding, boerenkleding en antieke jakjes en rokken uit de periode 1835-1945.

Dit alles wordt op een speelse manier gepresenteerd en gaat vergezeld van oude gezegdes en uitleg over oude gebruiken. Kortom, een avond die u niet mag missen!

Kaarten a f 5,- worden verkocht vanaf 5 maart op de kantoren van de Rabobank, Markt 12 en Hertogdom Gelresingel 42 in Swalmen en op het bijkantoor aan de Kerkweg in Boukoul.

Voor inwoners buiten Swalmen bestaat de mogelijkheid om kaarten telefonisch te reserveren via de volgende telefoonnummers: 04704 - 3241 en 04740 - 3793.

Ook is er gelegenheid kaarten te kopen vóór het begin van de voorstelling.

Voorkóm echter teleurstelling en reserveer uw kaarten tijdig. Op is op !

BIJ DE VOORKANT.

Kasteel Nieuwenbroeck in Beesel ligt verstild binnen de grachten alsof het nooit anders geweest is. Niets is echter minder waar. Door de eeuwen heen heeft het kasteel een aanzienlijke face-lift ondergaan, en iemand die had meegeholpen aan de allereerste bouw ervan zou waarschijnlijk weinig herkennen anno 1987.

Veel mensen komen nooit verder dan het poortgebouw van het eigenlijke kasteel. Dit gebouw hoort bij de bijgebouwen die, samen met de vele andere boerderijen verspreid over het hele dorp, vroeger voor de inkomsten moesten zorgen. De poort zelf rijst hoog boven de overige vertrekken uit. Onder de fries met daarop de wapens van Ruys en Van Afferden zijn ook nu nog de gaten te zien voor de kettingen die de ophaalbrug bedienden. De stenen brug geeft echter al zeker twee eeuwen toegang tot de binnenplaats.

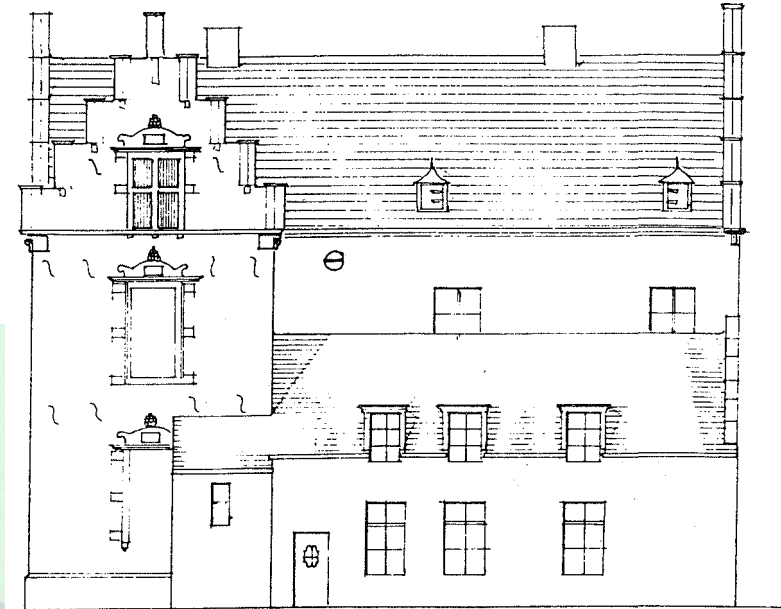
Achter deze binnenplaats ligt het eigenlijke kasteeltje: een hoog herenhuis dat waarschijnlijk in de 16de eeuw gebouwd werd.

De naam Nieuwenbroeck suggereert dat er bovendien nog een oudere voorganger van het kasteel was. Enkele honderden meters er vandaan lag vroeger inderdaad een boerderij Tgenen Broick of Ten Broeck. Deze is reeds vele eeuwen geleden geleden verdwenen; slechts de zeer dikke fundamenteën zijn over.

Toch was het niet zo zeer deze hof Ten Broeck die de voorganger was van Nieuwenbroeck als Bentheims leengoed. Bij een bezoek aan de archieven van Bentheim door enkele leden van onze vereniging zijn nog niet eerder gepubliceerde gegevens boven water gekomen die aantonen dat de graven van Bentheim al in 1404 leengoederen hadden in Beesel. Frans Geerlings, bezeten van alles wat naar Beesel ruikt, is er in geslaagd om enkele van de vele vraagtekens die rondom de vroegste geschiedenis van Nieuwenbroeck bestaan, om te zetten in uitroepetekens. Zo zal in het binnenkort te verschijnen zesde jaarboek van onze vereniging opnieuw een hoofdstuk worden toe-

gevoegd aan de 800 bladzijden die nu reeds het standaardwerk beginnen te vormen over de geschiedenis van Belfeld, Beesel en Swalmen.

Loe Giesen.



MUSEUM ASSELT.

Berichtten we reeds in het vorige info-blad over het archeologisch onderzoek bij het museum in Asselt als gevolg van het verlagen van het maaiveld, inmiddels hebben deze werkzaamheden, evenals het verleggen van de dakafvoer ertoe geleid, dat het vochtgehalte in het museum van 85% gedaald is tot rond de 50%. Dit was tot dan een van de grootste problemen i.v.m. het behoud van de kollektie. Een en ander betekende, dat hierna begonnen kon worden met de conservering van de voorwerpen. Dit specialistisch werk werd uitgevoerd door Frank van Os, de conservator van het museum.

De werkzaamheden aan het gebouw lagen stil. Niet alleen vanwege de vorst, maar ook vanwege het wachten op de overdracht van het gebouw door gravin De Guerre-Metternich aan het kerkbestuur van Asselt. (het gebouw hoort namelijk bij de Asselterhof in Asselt, terwijl de kollektie eigendom is van het kerkbestuur)

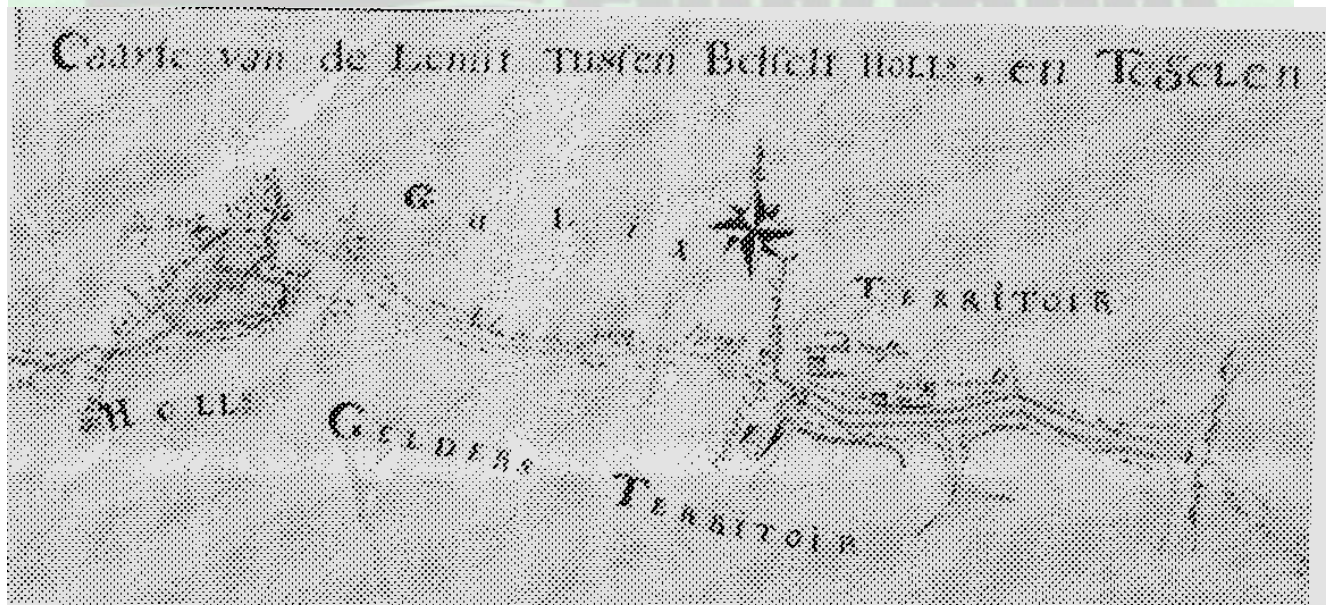
Zoals het er nou naar uitziet, zal vanaf zondag 3 mei het museum van Asselt weer elke zondag van 14.00 tot 17.00 geopend zijn. Dit is mede mogelijk dankzij de inzet van een aantal vrijwilligers en vrijwilligsters uit Asselt, evenals van de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal en de Milieu- en heemkundevereniging uit Swalmen.

De mensen, die vorig jaar hieraan meegewerkt hebben zullen uitgenodigd worden om op dinsdag 17 maart bij elkaar te komen en te praten over de ervaringen van het afgelopen jaar en de aandachtspunten voor het komende seizoen.

Op dit moment bestaat de groep uit ongeveer 35 personen. Hetgeen betekent, dat ieder maar één keer en een enkeling, hooguit tweemaal aan de beurt komt. Graag zag de museumcommissie deze groep nog wat uitgebreid. Vandaar dat we bij deze een oproep doen voor nog enkele personen, die dan met een ander op een zondagmiddag toezicht willen houden. Hierdoor kan het museum langer in het jaar worden

opengesteld bijv. t/m oktober. Ook kunnen de inkomsten van het museum verhoogd worden, die dan weer aangewend kunnen worden voor de instandhouding van de kollektie.

BRUINKOOLWINNING TE TEGELEN: is het onderwerp dat zal worden toegelicht door Ing. F. Engelen uit Sittard. Reeds jarenlang is hij bezig met onderzoek naar de winning van brandstof in Limburg, waarbij hem gebleken is dat de ontginning „de Leemhorst" niet erg bekend is. Vandaar zijn voordracht deze avond, toegelicht met enkele dia's. Pas op het einde van de Eerste Wereldoorlog kwam de ontginning van bruinkool tot stand, door het grote brandstof gebrek in Nederland. Vooral in Zuid-Limburg werden een aantal grote bruinkool-groeven in exploitatie genomen, die na enkele jaren weer gesloten werden. In de Tweede Wereldoorlog herhaalde zich deze geschiedenis. Door een speciale noodwet uit 1918 kregen de gebroeders van Basten Balenbrug de mogelijkheid bruinkool, of wat daarop leek, te exploiteren in hun leemgroeve. De brandstof vond aftrek, niet alleen in de directe omgeving maar ook op grotere afstand. Interessant is de twijfel van geologen of het wel bruinkool was of dat men te doen had met een soort veenvorming. Een stukje plaatselijke geschiedenis dat bij velen onbekend is.



AANWINSTEN VOOR DE BIBLIOTHEEK

1. G.G. Clark. De Jagers uit de steentijd. Amsterdam 1967.
Uiteenzetting van onder meer het gedragspatroon van de eerste primitieve mens, de eerste jagers, de overgang van jacht naar landbouw, waarbij parallellen getrokken worden met volks stammen, die nu nog even primitief leven als de jagers uit de steentijd.
2. Jaarverslag 1985 van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek Rijswijk 1986.
3. Nederlandse Archeologische Rapporten no 3. Voor- drachten gehouden te Middelburg t.g.v. het afscheid van Ir. J.A. Trimpe Burger als provinciaal archeoloog van Zeeland.
4. Drs. H.L. Janssen. Van Bos tot stad. Opgravingen in 's-Hertogenbosch 1983.
Interessant i.v.m. de beschrijving van een aantal laat-middeleeuwse vondsten en de uitgebreide be- schrijving van het middeleeuwse aardewerk.
5. Dr. E. Lavigne. Kroniek van de abdij van Sint Truiden. Deel I: 628-1138. Uit de serie Maaslandse Monografieën no 43. Assen 1986.
6. Berichten R.O.B, jaargang 34, 1984.
7. Archeologische kroniek van Noord-Brabant 1981-1982. W.J.H. Verwers. Uitgave van Stichting Brabants Heem.
7. Publications deel CXXII Maastricht 1986. Met o.a. vondsten uit Reuver (zeldzame voorwerpen uit de vuursteen van Romigny Lhéry in Frankrijk). Evenals een interessant artikel van dr. G.H.A. Venner over het hoofdgerecht van Roermond.
8. Jaarboek van het Sociaal Historisch Centrum deel XXXI (1986).
9. Drs. Ingrid W.L. Moerman. Kastelen en hun bewoners. Fibula-juniorreeks no 9. Historische bijzonderheden en recente informatie over Middeleeuwse kastelen in Nederland. 1977.
10. F. Clark Howell. De oermens. Onder redactie van Time-Live. (1966)
Vondsten uit het verleden. Oudheidkundig bodem- onderzoek.

CENTRALE VOLKSBANK



VOOR: Sparen
Salarisrekeningen
Persoonlijke leningen
Hypotheken
Verzekeringen
Vreemde valuta

J.A.L. Rongen

Pater Claretstraat 9
5953 LC Reuver
Tel. 04704-2583



**Slagerij
Jos Hoezen**

Traditionele kwaliteit

Julianastraat 1, Bofford, tel. 2044

*Voor eerste kwaliteit
vers vlees
fijne vleeswaren uit
eigen worstmakerij*

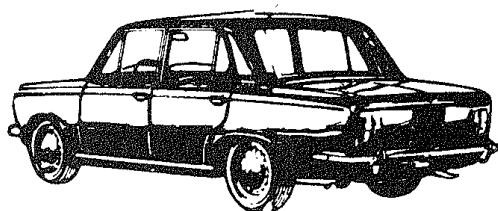
Diverse specialiteiten
*o.a. salades
bittergarnituur
koud buffet*

H. DOHMEN & ZOON B.V.

Rijksweg 16, Reuver, telefoon 1272

Uw vertrouwde adres voor al uw:

luxe en huishoudelijke artikelen



Ook voor uw auto
steeds het beste

ESSO service-center h. dohmen & zn.



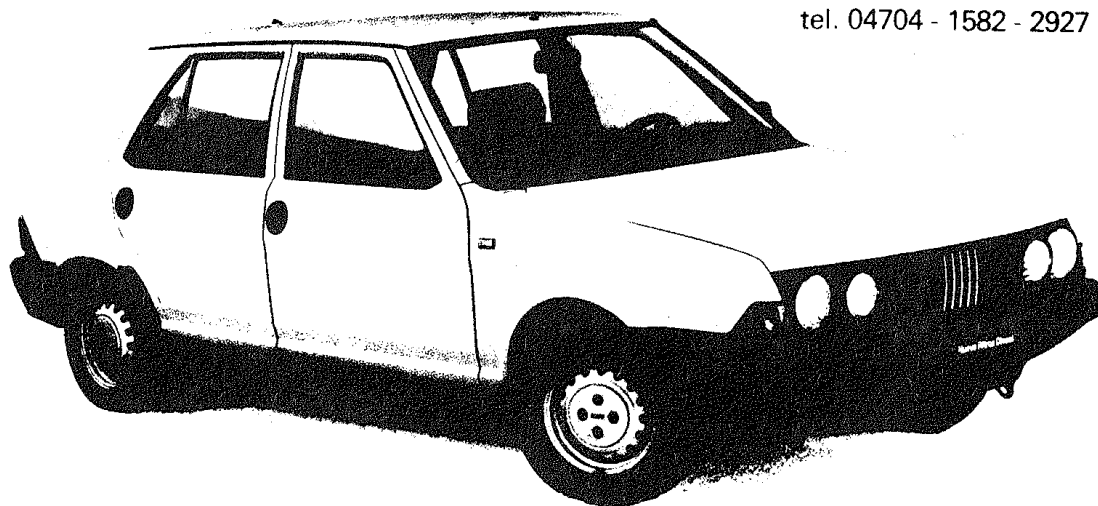
**bistro // motel
de krekkelberg**

belfeld
RIJKSWEG
Tel. 04705 - 1266

FIAT

autobedrijf lennaerts b.v.

hoogstraat 23
5954 AA beesel
tel. 04704 - 1582 - 2927



YOUR LINE: EEN ALTERNATIEF

Ook uw adres
voor

**DE EXTREME
HAARMODE**

Dames- en herenkapsalon

JAN DRIESSEN

Irenelaan 15
BELFELD
Tel. 04705-2631.



Brickburgers bv

St. Jozefweg 66b - telefoon 2920 - Reuver

Als het gaat om:

**sierbestratingen
steenstrippen
stenen**



JULIANA STRAAT 21 - BELFELD
TELEFOON 04705-1263

***SCHOENEN
SPORT
LEDERWAREN
PEDICUREN***

Een uitgave van Natuur en Techniek. Samenstelling: stichting voor de Nederlandse Archeologie. Maastricht 1986
 Een uitgave met vele interessante artikelen, zoals b.v. baksels en misbaksels, het bronsdepot van het Drouwener- veld en een artikel over prehistorische zoutwinning, waaruit blijkt dat er toen relaties waren tussen de kust- streken en Limburg.

Zoals reeds eerder in dit infoblad vermeld stond, wordt onze vereniging gesteund wanneer U Limburgensia niet via de boekhandel koopt, maar via onze eigen vereniging. Een klein gedeelte van de prijs (die overigens gelijk is aan de gewone winkelprijs) gaat zo naar de verenigings- kas. Uit het vrij grote aanbod laten we enkele voor- beelden volgen:

Netty Engels-Geurts:	Limburgs Vlaaienboek	f13,90
	Mei-wijn, Saliemelk, Gemberbier	f17,90
	Liefdesappels, Roze- blaadjes, Viooltjessap	f19,00
	Preskop, Prutskes, Pootjes	f17,90

Netty en Wil Engels-Geurts	Kook lekker met Limburgs Bier	f18,90
	Bookeskook, 'ne opzat en Moorevlaai	f16,90

W. Basten	Aspergesboek	f24,90
-----------	--------------	--------

W. Basten

A. Cornelissen en

W. van Grinsven	Het Champignonboek	f14,90
-----------------	--------------------	--------

Behalve bovenstaande kookboeken telt het aanbod nog vele andere titels. In de komende info-uitgaven zullen we U opnieuw laten kennismaken met enkele van deze boeken.

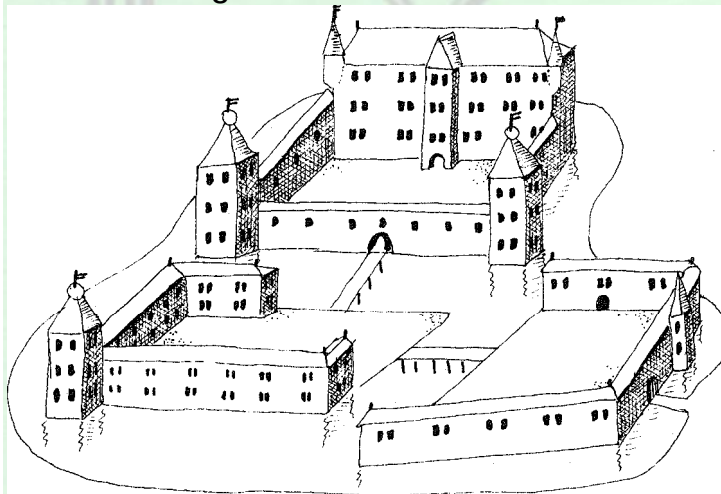
EXCURSIE KASTEEL HOLTMÜHLE TE TEGELEN:

Op zondag 26 april organiseert de Heemkundevereniging Maas en Swalmdal een excursie naar kasteel Holtmühle en de Tiendschuur te Tegelen.

Als verzamelplaats hebben we gekozen de ingang van het complex (de Venlose poort) vanwaar we om 14.00 de Tiendschuur zullen gaan bezoeken alwaar we ons o.l.v. Peter van Rens een uitleg krijgen over het pottenmaken en pottenbakken en de hierbij toegepaste oude Tegelse technieken. Hierbij krijgen we o.l.v. Sef Valentijn een ongeveer anderhalf uur durende rondleiding door kasteel Holtmühle en prachtig gelegen kasteelpark.

Na afloop kunt U eventueel nog gezellig nababbelen bij een kop koffie in de verenigingsruimte van het I.V.N. Belfeld-Tegelen-Beesel.

De excursie is ook voor niet-leden toegankelijk en voor iedereen gratis.



Holtmühl

VAN DE JAARBOEKREDAKTIE.

Eind mei/begin juni zal het 6e jaarboek 'Maas- en Swalmdal' verschijnen. Het jaarboek, dat wordt ingeleid door dhr. A.H. Salden uit Venlo (een populair figuur in heemkundekringen), biedt weer een interessante inhoud. Opvallend veel aandacht is er in het nieuwe jaarboek voor historie. Zo schreef dhr. L. Giesen het hoofdartikel, handelend over De Oude Schei te Reuver, terwijl dhr. J. Ickenroth, F. Geerlings en W. Luys achtereenvolgens de vervoersperikelen tussen 1830 en 1865, de oudste notities over de hof Tgen Rade in Beesel (de voorloper van Nieuwenbroeck), en de oversteek van de Maas door Parma in 1579 te Reuver, behandelen.

Op dit moment is de inhoud vastgesteld en zijn de eerste werkzaamheden met de drukkerij gestart. De inhoud ziet er (onder voorbehoud) als volgt uit:

- Voorwoord dhr. A.H. Salden.
- Jaarkroniek 1986 (G. Vintcent).
- artikel over de paardenrenbaan van Boukoul (H. Smeets).
- 33 jaor vastelaovend: CV de Belhamels oet Belvend.
- Het huis Nieuwenbroeck en zijn bewoners: deel I (F.G.J. Geerlings).
- "De witte van Elbers-Hannes" (J. Geurts).
- DE OUDE SCHEI (L. Giesen).
- Watersnood 1926 in onze regio (oude foto's).
- Vervoer in Reuver en directe omgeving van 1830 tot 1865 (J. Ickenroth).
- artikel over Belfeld (N. Douben).
- Schans St. Brigitte en de oversteek van de Maas bij Reuver door de Hertog van Parma (1579) (W. Luys).
- Bruinkoolontginning op de grens van Belfeld en Tegelen (ing. F.H.G. Engelen).
- Een oudheidkundige ontdekking bij 'de Witte Paal (Witte Steen) te Offenbeek (W. Luys).
- Foto's uit de oude tijd (P. Bors).
- Boeken in de regio (F.G.J. Geerlings).

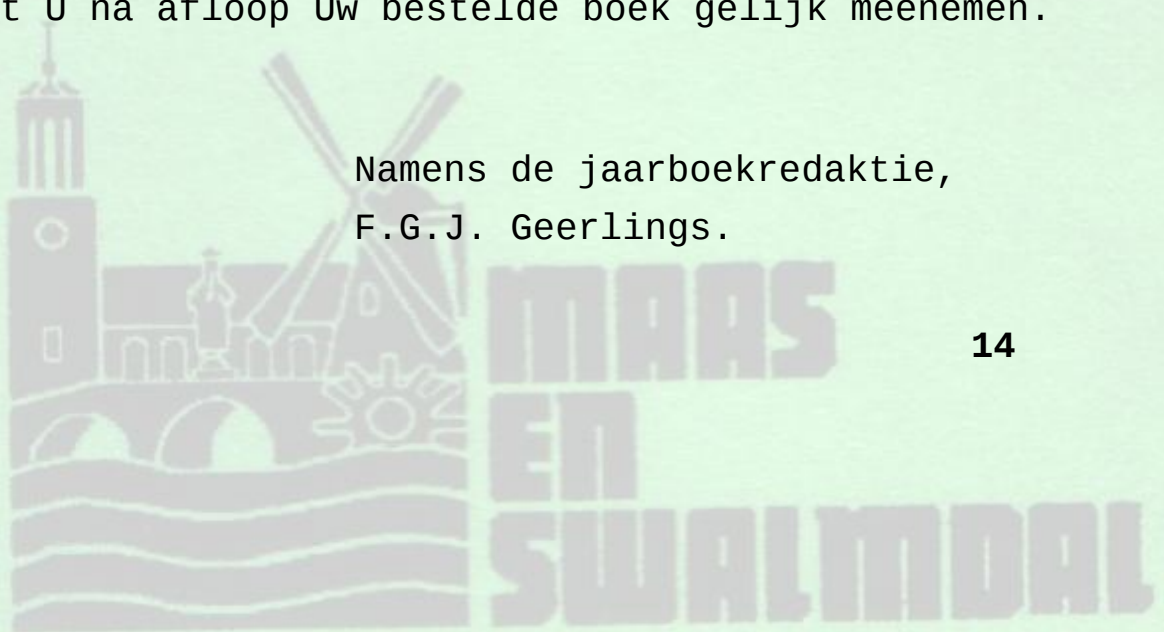
-jaarverslag 1986 van onze vereniging (A. van Dijk).

Verder kan op dit moment alleen vermeld worden dat het nieuwe jaarboek in Reuver uitgereikt gaat worden.

Een exacte datum ligt nog niet vast; ook de lokatie is nog niet definitief bekend. Dit leest U ongetwijfeld in de dag- en weekbladen.

Tevens doe ik hier nogmaals een oproep aan onze leden om deze presentatie-avond bij te wonen, want dit feestelijk gebeuren is toegankelijk voor leden en speciaal genodigden. Het is telkens weer een sfeervol gebeuren met interessante spreekbeurten van onze voorzitter én uiteraard onze eregast, met als besluit een filmvertoning. Er kan gezellig gepraat worden bij een gratis drankje en tevens kunt U na afloop Uw bestelde boek gelijk meenemen.

Namens de jaarboekredactie,
F.G.J. Geerlings.



Archeologie

CURSUS ARCHEOLOGIE.

Evenals de twee voorgaande jaren organiseert de Heemkundevereniging Maas en Swalmdal weer een cursus archeologie ofwel oudheidkunde. Reeds waren de twee voorgaande cursussen een groot succes en het merendeel der deelnemers gaf dan ook te kennen om ook de volgende cursus, de laatste uit een serie van drie, te volgen.

De onderwerpen, die aan de orde komen zijn:

les 1: De Romeinen in Nederland.

les 2: Bewoning in de Romeinse tijd binnen onze eigen regio aan de hand van dia's en vondstmateriaal.

les 3: Wat is middeleeuwse archeologie? Een en ander met een toelichting aan de hand van een vijftal voorbeelden: een vroeg-middeleeuws grafveld, een landelijke nederzetting, een middeleeuwse stad, een kerk, en een kasteel. Dit gedeelte zal verzorgd worden door drs. H. Stoepker, provinciaal-archeoloog van Limburg.

les 4: Bewoning in de middeleeuwen binnen onze eigen regio aan de hand van dia's en vondstmateriaal.

Verder worden in het kader van de cursus een tweetal excursies georganiseerd, waaronder een bezoek aan een museum met middeleeuw aardewerk.

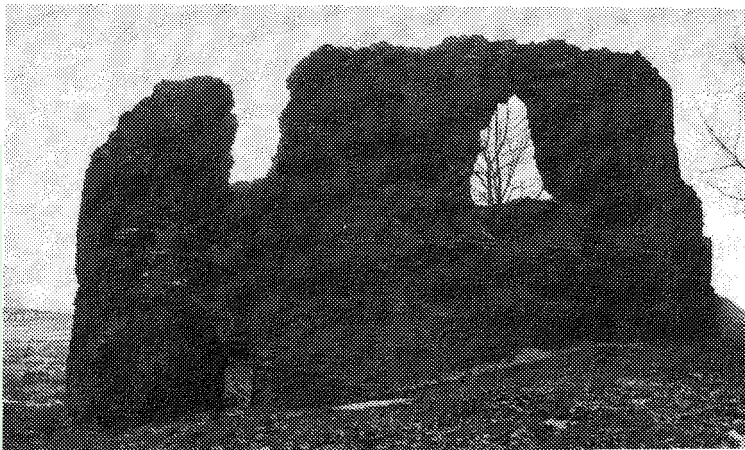
De cursusdata zijn: 27 april, 11 mei, 21 mei en juni.

De data van de excursies zullen in overleg worden vastgesteld. De cursus zal worden gehouden o.l.v. W. Luys in het verenigingslokaal van de heemkundevereniging (basis-school Den Roover) te Reuver.

De kosten bedragen voor leden f 12,50 en voor niet-leden f 20,- (incl. lesmateriaal). Men kan zich opgeven door het bedrag voor 1 april over te maken op giro 4210072 of op rekening nr. 10.53.12.827 t.n.v. de heemkundevereniging Maas- en Swalmdal te Beesel.

Gelieve te vermelden "cursus archeologie". Overigens is de cursus door de thematische opzet ook door diegenen te volgen, die de vorige niet bijgewoond hebben.

Voor inlichtingen:
tel. 04704-3098.



De Naborch te. Swalmen werd waarschijnlijk slechts be-
woond van het midden, van de 14de tot het eind van de
15de eeuw. In verband met het recht op een zetel in
de Staten van het Overkwartier was het Gelders leen
ook hierna, nog belangrijk voor o.a. de families Schenk,
van Holtmeule, van Brempt, Van Wisschel (1/4) en
Bordels (1/4). Voor vele treinreizigers is de ruïne
tegenwoordig een mooi plaatje langs dit traject.

Genealogie

HET GESLACHT VAN HOLTMEULEN EN DE NABORCH TE SWALMEN.

Nadat bij de herfstwandeling in oktober van afgelopen jaar al een kort bezoek werd gebracht aan kasteel Holtmühle in Tegelen, zal op 26 april aanstaande een excursie plaatsvinden naar deze oude burcht.

De oudste bewoning van dit kasteel dateert van het eind van de 14de eeuw. In 1402 werd Otto van Holtmeulen, na zijn huwelijk met Elisabeth van Tegelen, beleend met "die alde heerlickheijt van Tegelen met heuren tobehoren ende die smale thiende aldaer. Item die kerckgift van Tegelen, van Breijdel (Breyell) ende die halve kerckgift van bisschel (dit is niet Beesel, maar het plaatsje Wisschell), Item 21 riddere ende knechte te manne. Item dat huijs tot holtmeulen, die grote thiende ende die rube thiende aldaer. Item een steijle Inder Masen, den hoff inden Bongert (de Munt) met den Laten ende gehorigen luijden".

Van het kasteel uit deze periode is tegenwoordig van de buitenkant nagenoeg niets meer te zien. In de 18de eeuw werd het slot bijna helemaal opnieuw opgebouwd.

De banden tussen de Holtmühle en het werkgebied van onze vereniging zijn tot op heden nagenoeg onbekend terrein. Bij het doorspitten van oude Gelderse leenaktenboeken stuitte ik op het volgende verband.

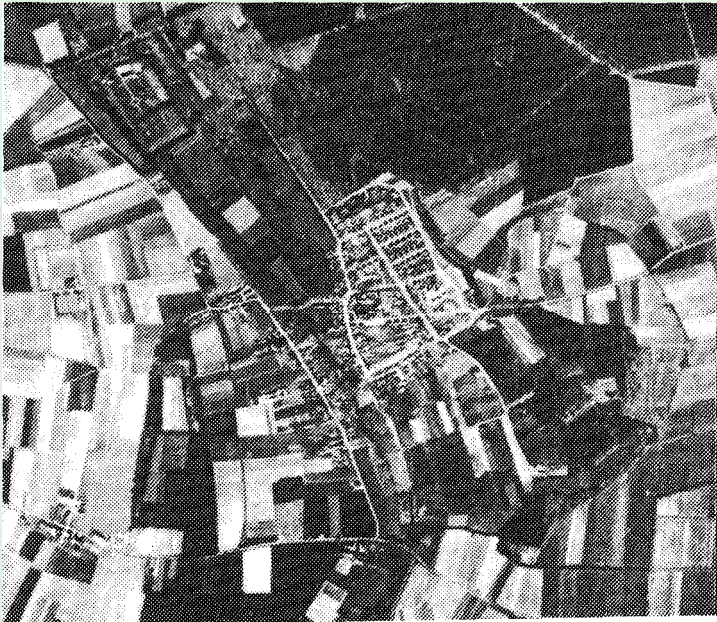
In 1582 wordt Johan van Holtmoelen, als gevolmachtigde van Engelbert van Holtmoelen, beleend met de Naborch te Swalmen.

Margaretha von Hundt, de weduwe van Engelbert, wordt op 1 mei 1627 behalve met de heerlijkheid Tegelen en De Putten in Kessel tevens beleend met 'het alde huys to Zwalmen'.

De leeneed wordt in haar plaats afgelegd door Johan Velraedt genaamd Meuter. Ruim twee weken later wordt Engelbert van Brembt beleend met de hiervoor genoemde rechten en goederen plus de Hof te Wambach. Nadat deze drost van Straelen overlijdt, wordt Jonker Willem Engelbert van Brembt. die op dat moment nog minderjarig is, met het

oude huis te Swalmen genaamd Rathem beleend.
Doordat de tienden in Geloo lange tijd in handen waren van de eigenaren van Wambach en Holtmühie, waren ook de inwoners van dit deel van Belfeld nauw betrokken bij het wel en wee van deze Gelderse leengoederen.
Van dit alles zullen de bezoekers die in april deelnemen aan de excursie weinig merken. De geschiedenis van kasteel Holtmühie is ook heel interessant zonder daarbij over gemeentegrenzen heen te kijken. De nadruk zal dan ook op het kasteel zelf liggen.

Loe Giesen.



Boukoul. vanuit de. lucht. Linksboven, kasteel Hillenraad, midden onder 't Spiek.

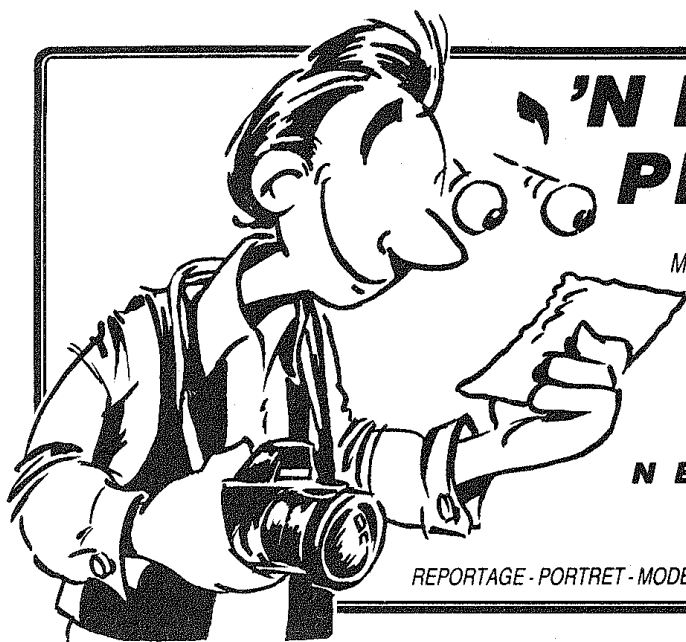
Dialectologie

Boukoul (bij Swalmen) In oorkonden van de abdij Thorn werden in 1293 Arnold van <i>Boke</i>¹, in 1348 Lambert van <i>den Boeke</i>² en in 1606 Rutt van <i>Boecker</i>² vermeld. Maar die documenten bevatten geen duidelijke aanwijzingen over de localisatie van die toponiemen. De met zekerheid te Boukoul gelocaliseerde vermeldingen zijn jonger, nl. <i>Boeckul</i> (1669), <i>de Boekkoul</i> en <i>de Boucoul</i> (1701), <i>Boekoul</i> (1702), <i>Boeckkuyl</i> (1704), <i>Boucholt</i> (1719), <i>Beaucoul</i> (1748), <i>Bouckkoel</i> (1764), <i>Bouckoul</i> (1770), <i>Bouckoull</i> (1774), <i>Boeckhold</i> en <i>Boekoel</i> (1776) en <i>Bouchhoult</i> (1780)⁴. Van die serie kunnen we al aanstonds de vormen <i>Boucholt</i> (1719), <i>Boeckhold</i> (1776) en <i>Bouchhoult</i> (1780), die een oorspronkelijk <i>*Boc-holt</i> of <i>*Boe(c)k-holt</i>, d.w.z. "beuke(n)bos", suggereren (zie onder <i>Bocholtz</i>), als onbetrouwbaar uitschakelen. Als deze of gelijkaardige versies authentieke varianten van de originele vorm van dit toponiem zouden zijn geweest, zou dit laatste zich m.i. niet tot Boukoul ontwikkeld hebben. De vraag (door enkele localhistorici) of <i>Beaucoul</i> (1748) "mooie kuil" zou kunnen betekenen, kan als een grapje worden beschouwd. De resterende vormen kunnen gemakkelijk de indruk wekken, dat het (zogenaamde) tweede lid "kuil" zou betekenen. Die interpretatie werd reeds in 1873 door Franquinet voorgesteld⁵. Doch in dat geval zou het (zogenaamde) eerste lid ons voor een raadsel plaatsen. De opvatting,	dat dit „beuk" zou zijn, zou met de uitspraak in strijd komen; de dialect-uitspraak van beuk is immers <i>book</i>. Ook valt moeilijk in te zien wat met een "beuke(n)kuil" zou kunnen bedoeld zijn geweest. Daarom zou ik de verklaring van Boukoul in een andere richting willen zoeken. De vraag of dit toponiem een naamgenoot is van de vele <i>Boekel-en-boeket-</i> toponiemen, die men in onze contreien aantreft, dringt zich welhaast vanzelf op. Sint-Blasius-Boekel en Sint-Denijs-Boekel (beide bij Oudenaarde, België) gaan op de oude vormen <i>Bocla</i>, <i>Bocle</i> en <i>Bucla</i> terug⁶; deze betekenden <i>Beuk-lo</i>, d.w.z. „open plaats in een beukenbos". Wegens de ligging van Boukoul aan de rand van het woudgebied ten oosten van Roermond zou zo'n verklaring landschappelijk wel verantwoord zijn; maar ze zou met de uitspraak van dat toponiem in strijd komen. Boekel onder Heilo in Noord-Holland ontstond trouwens uit <i>Bodokenlo</i> (889)⁷. Dit laatste bevat in het eerste lid de persoonsnaam <i>Boduko</i>, <i>Bodoco</i> of <i>Bodekin</i>⁹; derhalve is hier voorzichtigheid geboden. Op grond van het feit, dat zelfs thans nog het lidwoord <i>de</i> wordt gebruikt, acht ik het waarschijnlijker dat <i>de Boukoul</i> identiek is met de frequent voorkomende veldnaam Beukel, die ten onrechte als <i>Beuk-lo</i> ontleed wordt. Dit toponiem vindt men in onze provincie o.a. te Heer (<i>Steenbeukel</i>), Heerlen (<i>Varenbeukel</i>, <i>Varenbuchel</i>, <i>Fahrenbüchel</i>), Horn (<i>Bueckel</i>), Meerssen (<i>Beuckel</i>), Neer
--	--

(*Beukel*), St. Geertruid en Wylre. Molemans heeft Beukel (1464: *te Boekelle* bij Tessenderlo op een *Boek-lo* willen terugvoeren¹⁰; doch ook hier kan men zich m.i. afvragen of dit toponiem niet tot dezelfde categorie behoort als *den Beukel* (1787) te St. Pietersrode en *den Boeckel* (1418) te Vlierden.¹¹ Onder *Büchel* vermeldde Dittmaier, dat dit toponiem (ook als *Bichel*, *Bechel*, *Böckel* en, ten noorden van de Benrather linie, als *Bökel* en *Böckel*) in het Rijnland tamelijk algemeen voorkwam. Ter illustratie citeerde hij o. a. *up dem Bokel* (1404)¹². Volgens Van Dyck zou die veldnaam "ronde, geringe bodemverhevenheid" betekenen.¹³ Ook Dittmaier gaf daaraan de betekenis van „leichte, schildförmige Erhebung im Gelände". Bij de vermelding van het meer zuidelijk verspreide *Buckel* verwees die auteur naar het Latijnse woord *buccula*, dat de halfronde verhevenheid in het midden van een schild aangaf en dat een verkleiningswoord was van *bucca*, d.w.z. „bolgeblazen wang"¹⁴. *Buccula* leeft thans nog voort in de Franse woorden *boucle* en *bouclier* en in hun Engelse equivalenten *buckle* (gesp) en *buckler* (schild met een half-bolvormige verhoging in het midden). Misschien lag het ook ten grondslag aan het Limburgse *pòkkel*, d.w.z. bochel of bult. Gezien de bovengenoemde vermeldingen van *Bokel* (1293), *den Boeket* (1348) en *Boeckel* (1606) in de archieven van Thorn, het voorkomen van het toponiem *Beukel* of *Bueckel* bij Neer en Hom, welke plaatsen in de omgeving van Roermond liggen,

en de vermelding van *de Beukeln* (op de Tranchotkaart) ten oosten van Reuver, d.w.z. ten noordoosten van Boukoul, komt mij de verklaring van *de Boukoul* in diezelfde zin als zeer waarschijnlijk voor. Is het toevallig, dat er op de kruising Beneden Boukoul/Graeterhofweg een „heuveltje" ligt, waarop thans een kapel staat en dat eertijds — wegens het wegkruis aldaar — „Calvarieberg" werd genoemd? Het zal de taak der locaalhistorici zijn om de bovenvermelde verklaring (uit de veldnaam Boekel in de zin van „heuveltje") aan de geografische situatie ter plaatse te toetsen.

1. J. Habets, De Archieven van het Kapittel der Hoogadellijke Rijksabdij Thorn I (1889), p. 72.
2. Op. cit., p. 230.
3. Op. cit. II (uitgegeven door A.J.A. Flament, 1899), p. 302.
4. G. Geraedts en F.G.K. Custers, Van Abdissenstraat tot Zandkuil. Verklaring van oorsprong en betekenis van de Swalmense straatnamen (1982), s.v. Beneden Boukoul.
5. Jaarboekje voor Limburg 1873, pp. 190-191.
6. M. Gysseling, Toponymisch Woordenboek (1960), p. 156.
7. Loc. cit.
8. Loc. cit. - E. Förstemann, Altdeutsches Namenbuch, Band I: Die deutschen Personennamen, kol. 322. — Mededeelingen der Koninklijke Akademie van Wetenschappen, afd. Letterkunde, deel 73, serie A, no. 1 (1932), p. 8, voetnoot 4. — A. Bach, Deutsche Namenkunde, Band I: Die deutschen Personennamen 1 (1952), p. 126.
9. Verzamelde Opstellen, uitgegeven door de Geschied- en Oudheidkundige Studiekring te Hasselt XVI (1941), p. 191. Te Montsen komt ook het toponiem Vaarbeukel voor.
10. Naamkunde 9 (1977), pp. 16 en 38; 14 (1982), p. 34.
11. Verzamelde Opstellen, Loc. cit.
12. H. Dittmaier, Rheinische Flurnamen (1963), pp. 43-44.
13. Verzamelde Opstellen, Loc. cit.
14. Dittmaier, Loc. cit.



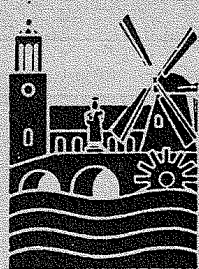
'N FOTO VAN PETER BORS

MEULEBERG 53 BEESEL 04704-2360

NET IETS MOOIER

REPORTAGE - PORTRET - MODE - PUBLICITEIT - REKLAME - INDUSTRIEFOTOGRAFIE





**MAAS
EN
SWALMDAL**

**5E JAARGANG
NR 2 1987**

REDAKTIE : PAUL BLOEMEM

JAN GEERLINGS

LOE GIESEN

FRANS SLOESEN

REDAKTIE-ADRES: WITTEBERGSTRAAT 54

Typewerk: Jan Geerling

Bezorgers: Swalmen-Beesel

JAN GEERLINGS

REUVER

BELFELD:

TWAN ERNST

Inhoud

blz.	22	Van de Redactie.
blz.	23	Programma.
blz.	24	Fietstocht open monumentendag,
blz.	26	Busexcursie Dinant Spontin (België).
blz.	30	HEEMKUNDIG ALLERLEI: Notulen ledenvergadering 16 maart 1987.
blz.	31	Bij de voorkant.
blz.	32	Ontmoetingsavond.
blz.	33	Ken nieuwe werkgroep opgericht.
blz.	35	Sociaal Historisch Centrum voor Limburg
blz.	36	Vereniging voor Limburgse dialect- en naamkunde.
blz.	37	Een nieuwe traditie in Offenbeek ?
blz.	38	Excursie Holtmuehlen.
blz.	40	Archeologie.

Van. de redactie

De redactie is dringend op zoek naar iemand die het verenigingsblad wil rondbrengen in Reuver.

De vorige bezorger is er namelijk mee gestopt. Het maken van dit blad en het rondsturen ervan is best veel werk, maar als dit werk over een aantal mensen verdeeld kan worden valt het wel mee.

Het spreekwoord "vele handen maken licht werk" geldt dan.

Het rondbrengen in Reuver kost per keer één avondje, dus slechts vier avondjes per jaar. Door het blad zelf te bezorgen, en niet met de post te sturen, bespaart de vereniging erg veel geld. U steunt de vereniging hier dus mee. Wie dit wil doen kan zich opgeven bij Jan Geerlings van de redactie. (tel. 04704-3127) .

Verder wil de redactie inzenders van kopij verzoeken deze tijdig in te dienen.

De meeste kopij wordt nu namelijk op het laatste moment voor verschijningsdatum van dit blad ingediend.

Hierdoor moet de redactie plotseling een berg werk verzetten.

Dit heeft dan tot gevolg dat het blad te laat verschijnt.

Kopij kan doorlopend worden ingediend.

Bij voorbaat onze hartelijke dank hiervoor.

met vriendelijke groeten,

de redactie.

Programma

Jaarprogramma 2de halfjaar 1987.

juli - augustus Vakantie.

17 september Fietstocht langs een aantal monumenten in Belfeld, Beesel en Reuver.

10 oktober Open huis in onze verenigingsruimte met kleine expositie.
(datum onder voorbehoud)

11 oktober Herfstwandeling in samenwerking met het I.V.N. Beitel d, Beesel, Tegelen naar Oud-Dorp en Rijkel. gem. Beesel)

9 november Aktiviteitenavond heemkundevereniging. (zie elders in dit nummer)

8 december Dialezing door dr. G.F. IJzerreef over experimentele archeologie. In gemeenschapshuis de Schakel. Aanvang 20.00 uur. Deze lezing vindt plaats samen met de A.V.L.

Verder zal er in de tweede helft van 1987 nog een cursus heemkunde worden gegeven door dhr. Salden. Zo gauw de onderwerpen bekend zijn, evenals de data, volgt hierover nadere informatie.

De werkgroep archeologie heeft een eigen programma.

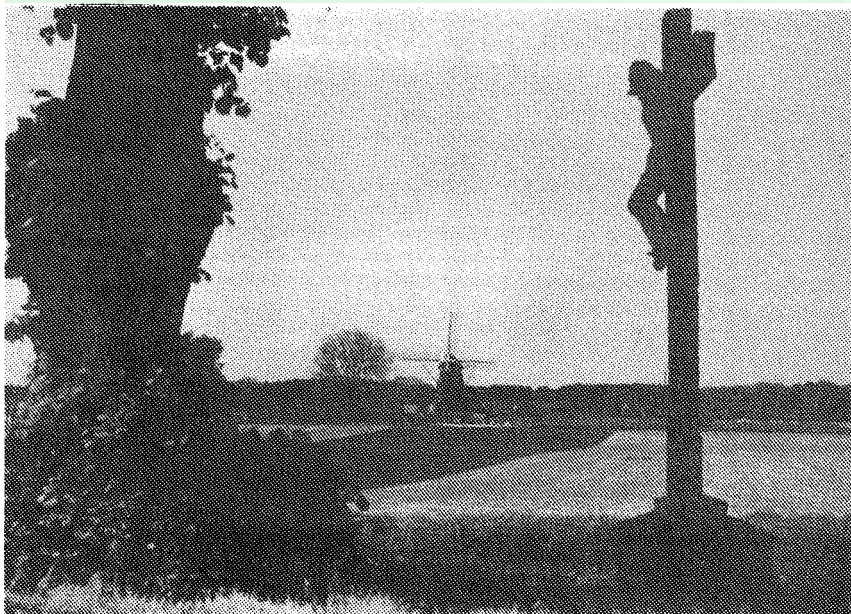
FIETSTOCHT OPEN MONUMENTENDAG

Op zaterdag 12 september organiseert onze vereniging een fietstocht in het kader van de Open Monumentendag, een samenwerkingsverband van Ministerie van WvC, ANWB, AVRO, NBT en de Rijkdienst voor de Monumentenzorg. Deze landelijke stichting stelt zich, net als onze eigen vereniging, tot doel om meer mensen intensiever te laten kennis maken met historische gebouwen en de daaraan gekoppelde geschiedenis.

Om het noordelijk gedeelte van ons werkgebied, Belfeld, weer eens aan bod te laten komen, is gekozen voor Daalbeek als startpunt. Van hieruit kan dan ook tussen 13.30 en 14.30 uur op eigen gelegenheid gestart worden aan de hand van een informatieve routebeschrijving die ter plaatse voor een gering bedrag verkrijgbaar is. De opbrengst hiervan zal geheel ten goede komen aan de instandhouding van monumentjes in onze omgeving. De route voert o.a. langs Ronckenstein en de Brigitteschans (zie Jaarboek 6) over de Berkenweg naar het veer bij Kessel. Van hieruit wordt een bezoek gebracht aan huis Nieuwenbroeck in Beesel en de Bakhof in Swalmen. Via de Bakheide en Rijkel, waarschijnlijk



een van. de oudste buurtschappen in onze direkte omgeving, eindigt de tocht bij windmolen De Grauwe Beer in Beesel-Ouddorp. Deze uit het begin van de 17de eeuw daterende molen zal tot ca. 18.00 uur draaiend worden gehouden door molenaar Joep Derckx, die in oktober 1983 zijn jarenlange inzet voor het behoud van deze molen uiteindelijk beloond zag. Voor de duidelijkheid willen we er op wijzen dat dit monument, in deze route het enige is dat met zekerheid open zal zijn op deze dag. Meer duidelijkheid hierover vindt u te zijner tijd ongetwijfeld in de dag- of weekbladen. Voor de volledigheid vermelden we hier tenslotte nog de fietsroute die de MHVS ook op 12 september organiseert met als hoofdattractie kasteel Hillenraad in. Swalmen.



BUSEXCURSIE PIKANT SPONTIN (België)

Op zondag 26 juni a.e. organiseert de Heemkunde-
vereniging ;"'aas en Swalmdal een bustocht naar een
der mooiste streken van België: de Belgische Ardennen
Allereerst zal de bus ons brengen naar de tuinen en
het kasteel van Annevoie, ten zuiden van de stad
Namen gelegen. Het domein heeft een totale oppervlak-
te van 16 ha., waarvan 12 ha. park. Het belangrijkste
in deze tuin zijn de waterspelen. In weinig andere
parken vindt men zoveel fonteinen. De waterspelen
worden gevoed door 4 bronnen uit de omgeving. Vandaar
dat het water steeds helder is en ook" nooit bevriest.
Alle fonteinen werken op natuurlijke wijze zonder
technische snufjes, en dit al langer dan 2 eeuwen.
Ter vergelijking: in Versailles kan men de grote wa-
terspelen slechts 5 maal per jaar in werking zien.
De tuin zelf is een harmonieuze mengeling van ver-
schillende stijlen: de Franse stijl met zijn rechte
en evenwichtige lijnen, de Italiaanse stijl geken-
merkt door de levendige fonteintjes en romantische
plekjes versierd met beelden, en de Engelse stijl,
die het geheel een natuurlijk tintje geeft.
Charles Alexis de Montpellier begon met de werken in
1758 samen met architect Phazelle.
Het oorspronkelijke kasteel werd gebouwd in 1627 en
door Charles Alexis de Montpellier uitgebreid.
Vanuit Anevoie gaat de reis door de prachtige Maas-
vallei, die ingeklemd ligt tussen de hoog oprijzende
rotsen van de Ardennen, naar Dinant.
Hier zullen we de middagpauze houden.
Daarna zullen we de op 121 m boven de Maas gelegen
citadel bezoeken. Deze citadel neemt in de geschie-
denis van Dinant een belangrijke plaats in. In de
11 de eeuw werd het als verdedigingswerk gebouwd.
Op het hoogtepunt van zijn bloei werd de stad in 1466
samen met de citadel met de grond gelijk gemaakt.
Negenhonderd inwoners sneuvelden bij de belegering
en 800 inwoners van de stad werden na de overgave
twee aan twee aan elkaar gebonden en in de Maas
geworpen.

In de daaropvolgende eeuwen werd de citadel herhaaldelijk verwoest en weer opgebouwd. Voor het laatst in 1820. Van 1820-1830 werd de citadel betrokken door een Hollands garnizoen. Na 1865 was Dinant geen militaire basis meer. Dit wil echter niet zeggen dat het geen rol van betekenis meer zou spelen, want in 1914 beleefde de citadel roemruchte, maar ook tragische dagen. In de citadel zijn nog de sporen te zien van de hevige gevechten tussen de Fransen en de Duitsers. Behalve een groot aantal wapens, waaronder kanonnen, zijn er ook een aantal rekonstrukties te zien van o.a. een bakkerij en een smederij uit de vorige eeuw; evenals een ruimte, waar de soldaten verzorgd werden.

Om zoveel mogelijk ter plaatse te worden geïnformeerd zullen we rondgeleid worden door een gids.

Van Dinant gaat het naar Spontin. Hier zullen we het oudst bewoonde kasteel van België bezoeken; het kasteel van Spontin.

In de 11de eeuw bestond er ter plaatse reeds een vesting in de vorm van een vierkante slottoren, opgetrokken op een eilandje in het riviertje de Bocq, die in de eerste plaats bedoeld was om reizigers, die over de Romeinse weg van Dinant naar Hoei trokken, te beschermen. Het werd vele generaties lang bewoond door de heren van Beaufort, leenmannen van de graaf van Luxemburg. Guillaume, de ridder van Spontin verbouwde op het eind van de 12de eeuw de primitieve vesting tot een moeilijk in te nemen burcht. Voorzien van meerdere torens, een ophaalbrug, een vapoort, een binnenplaats, die ook als oefenplein dienst deed, en een hoge van kantelen voorziene muur. Nadat het buskruit algemeen in zwang kwam werd het kasteel in de 16de eeuw verbouwd in zijn huidige staat. In 1672 werd wel nog de versterkte hoeve en de buitengebouwen opgetrokken in Maaslandse renaissance-stijl.

De slottoren, het oudste gedeelte van het kasteel, is nu bibliotheek. Tevens is er een verzameling middeleeuwse wapens te zien. Achter houten panelen is een uitkijkpost en een binnenwaterput uit de 13de eeuw verborgen. De hoofdzaal, eetzaal en de salon bevatten

meubels en voorwerpen van verschillende stijlen, indrukwekkende 15de eeuwse schoorsteenmantels en prachtige eiken muurpanelen uit de 19de eeuw.

Ook hier zal een gids de rondleiding verzorgen.

Alles bij elkaar dus een zeer leerzame en boeiende tocht. Degenen, die interesse hebben voor deze tocht, kunnen zich opgeven door middel van het overmaken van f34,- (leden) en f39,- (niet-leden) op giro-rekening 4210072 of op RABO rekening nr. **10.53.12.827**

t.n.v. Heemkundevereniging Maas en Swalmdal Beesel

Wilt u er tevens bij vermelden : excursie Dinant, evenals de opstapplaats Belfeld, Reuver, Swalmen of Roermond. (Deelnamekosten zijn inc. entrees en gidsen).

Gezien de grote belangstelling voor deze dagtochten is opgave zo spoedig mogelijk gewenst, en wel voor 14 juni.

Na 14 juni of eerder zult u een bevestiging ontvangen met verdere informatie omtrent vertrektijden enz.

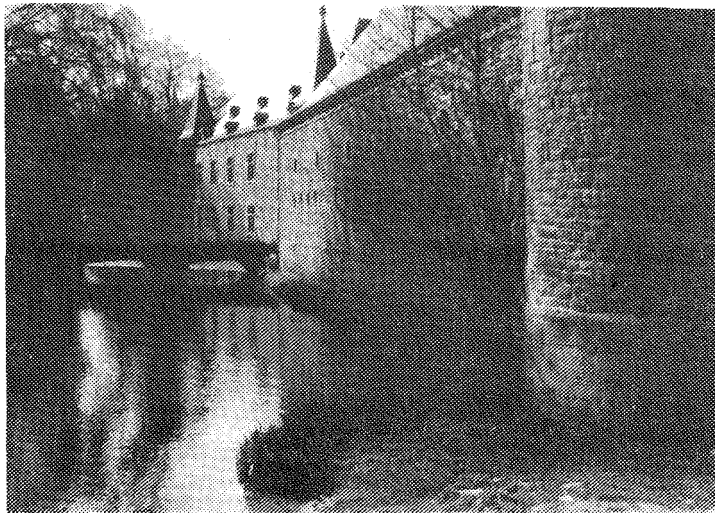
In de bus zal weer, zoals gewoonlijk nog nadere documentatie worden verstrekt over de te bezichtigen bezienswaardigheden,

Voor informatie over de reis kunt U bellen 04704-3098

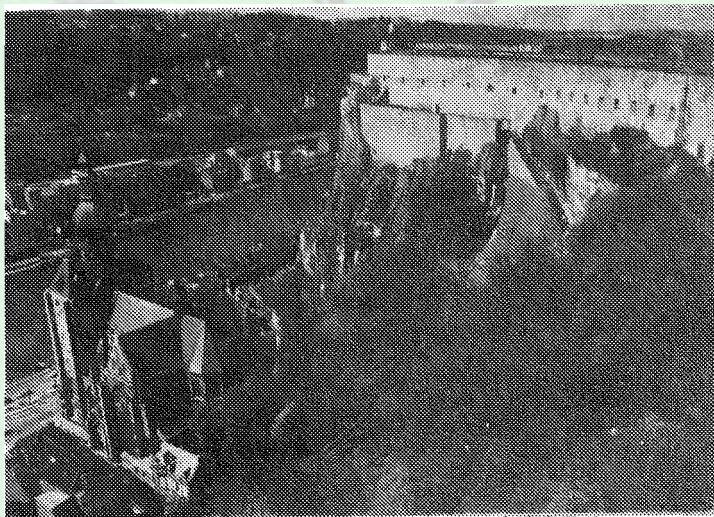
Deze excursie wordt gehouden in samenwerking met de Milieu en Heemkunde Vereniging Swalmen.

We wensen u alvast veel reisplezier toe en een zonnige dag





*Het kasteel van Annevoie temidden, van.
prachtige tuinen met mooie waterpartijen.*



*Een uitzicht op Dinant met links de kathe-
draal en rechts de citadel.*

Heemkundig allerlei

NOTULEN LEDENVERGADERING 16 maart 1987

Enkele belangrijke punten hieruit.

Op deze vergadering waren 2.3 leden aanwezig.

Er heeft een secretariaatswijziging plaatsgevonden, de heer H. Smeets heeft deze functie overgenomen van de heer A. van Dijk.

JAARVERSLAG 1986:

Het jaarverslag 1986 dat nog door de heer A. van Dijk is gemaakt is accoord bevonden.

FINANCIEEL JAARVERSLAG 1986:

Het op een zeer deskundige wijze uitgewerkt financieel verslag is aan de vergadering verstrekt en werd door de penningmeester de heer G. Geerlings toegelicht.

VERSLAG KASCONTROLEKOMMISSIE:

De heer L. Giesen en Kevr. R. van Geenen-Erdkamp hebben de boeken en bescheiden gecontroleerd en prima in orde bevonden. De penningmeester is hiermee gedechargeerd.

VERKIEZING NIEUW LID KASCONTROLEKOMMISSIE:

Als nieuw lid van de kascontrolekommissie is gekozen de heer J. Geerlings, die de heer L. Giesen opvolgt.

HUISHOUELIJK REGLEMENT:

Er is besloten om i.p.v. een voor- en najaarsledenvergadering, één algemene ledenvergadering te houden in het voorjaar.

Tevens komt er een contactavond voor de leden in het najaar, (zie artikel elders in dit blad).

MEDEDELINGEN:

-Het bezorgen van intekenfolders en Jaarboeken zal in Beesel Reuver en Belfeld door leden gebeuren.

In Swalmen gebeurt dit door de drukwerkverspreiding.

-Gepland wordt te starten met een werkgroep fossielen en mineralen. Binnenkort is hiervan een bijeenkomst welke zal worden georganiseerd door de heer P. Peeters

-Gevraagd wordt naar het verkrijgen in eigendom van een kleurentelevisie, liefst zonder (te veel)kosten.

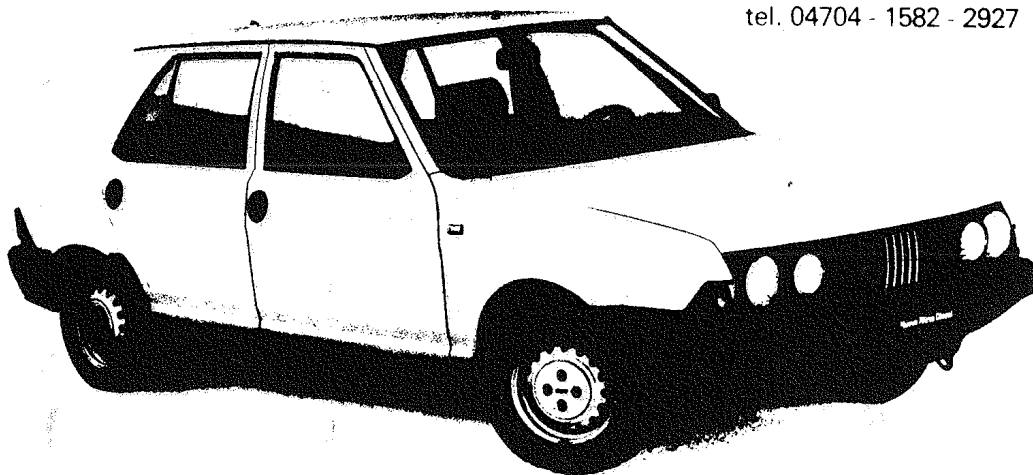
RONDVRAAG:

Mevr. T. Wolters-Niessen wil graag een contactavond over genealogie. Dit zal in de activiteitencommissie worden besproken.

FIAT

autobedrijf lennaerts b.v.

hoogstraat 23
5954 AA beesel
tel. 04704 - 1582 - 2927



YOUR LINE: EEN ALTERNATIEF

Ook uw adres
voor

**DE EXTREME
HAARMODE**

Dames- en herenkapsalon

JAN DRIESSEN

Irenelaan 15
BELFELD
Tel. 04705-2631.



Brickburgers bv

St. Jozefweg 66b - telefoon 2920 - Reuver

Als het gaat om:

**sierbestratingen
steenstrippen
stenen**



van Lier

JULIANA STRAAT 21 - BELFELD
TELEFOON 04705-1263

***SCHOENEN
SPORT
LEDERWAREN
PEDICUREN***

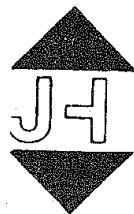
CENTRALE VOLKSBANK



VOOR: Sparen
Salarisrekeningen
Persoonlijke leningen
Hypotheken
Verzekeringen
Vreemde valuta

J.A.L. Rongen

Pater Claretstraat 9
5953 LC Reuver
Tel. 04704-2583



**Slagerij
Jos Hoezen**

Traditionele kwaliteit

Julianastraat 1, Belfeld, tel. 2044

*Voor eerste kwaliteit
vers vlees
fijne vleeswaren uit
eigen worstmakerij*

Diverse specialiteiten

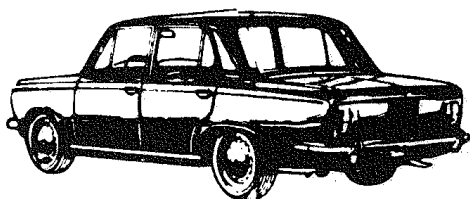
*o.a. salades
bittergarnituur
koud buffet*

H. DOHMEN & ZOON B.V.

Rijksweg 16, Reuver, telefoon 1272

Uw vertrouwde adres voor al uw:

luxe en huishoudelijke artikelen



Ook voor uw auto
steeds het beste

ESSO service-center h. dohmen & zn.



**bistro // motel
de krekelberg**

belfeld
RIJKSWEG
Tel. 04705 - 1266

BIJ DE VOORKANT

Ditmaal op de voorkant van ons info-blad wat extra aandacht voor herberg 't Swaentje langs de Rijksweg in Swalmen. Een pand dat het zeker verdient om de voorkant wat aantrekkelijker te maken, zeker na alle tijd en moeite die de eigenaars de laatste jaren hebben genomen om dit fraaie gebouw uitstekend te onderhouden en op te knappen. Zoals G.Geraedts al in jaarboek 4 (1984) uitvoerig beschreven heeft, dateert de herberg in beginsel uit 1700; in 1809 werd er een verdieping opgezet. Links op de tekening de slijterij die na 1951 werd gevestigd in de uit 1716 daterende gebouwen die eerder de schuur en brouwerij herbergden.



Herberg De Swaen in 1951.

Opzet nieuwe activiteiten. cq. ontmoetingsavond

Op de in het voorjaar gehouden ledenvergadering werd besloten om het aantal vergaderingen voor leden tot 1 per jaar te beperken. Voorheen waren er steeds 2 vergaderingen voortvloeiende uit het feit, dat onze vereniging in oktober 1980 werd opgericht en toen ook een bestuur werd gekozen. Zo werden dan ook steeds op de najaarsvergaderingen bestuursverkiezingen gehouden. In het voorjaar was dan de statutair verplichte jaarvergadering met jaarverslag, financieel verslag enz. Op voorstel van het bestuur is dus nu het aantal ledenvergaderingen beperkt tot één. Het gevolg is wel dat hierdoor een stuk communicatie tussen zowel leden onderling als tussen leden en bestuur is komen te vervallen. Vandaar dat tevens werd besloten om een activiteitenavond te houden in november.

Zoals uit het jaarboek en infoblad blijkt, zijn er een groot aantal leden met diverse onderzoeken bezig. Variërend van de genealogie van de eigen familie, een historisch of archeologisch onderzoek, evenals inventarisaties van bepaalde gebruiken, dialectverhalen enz. Wellicht dat dit lijstje nog verder uitgebreid kan worden. Andere onderzoeken zijn wellicht nog niet rijp voor publikaties. Buiten beschouwing gelaten of deze wel voor publikatie bedoeld zijn.

Op zo'n avond zouden een aantal leden iets over hun "onderzoek" kunnen vertellen of laten zien. Zo snijdt het mes van twee kanten, omdat ook van de kant van de andere leden aanvullingen op dergelijke onderzoeken gegeven zouden kunnen worden.

Natuurlijk is het niet nodig dat er alleen onderzoekers aan bod komen. Het is ook mogelijk dat men dia's van leuke vakantieplekjes laat zien. Of misschien zijn sommigen wel in het bezit van voorwerpen, die uit de streek afkomstig zijn, en men niet weet wat het voorstelt. Op zo'n avond is er dan een unieke mogelijkheid om hier iets meer over aan de weet te komen. Kortom, een avond met enorm veel mogelijkheden en variaties. Om een en ander in goede banen te leiden is het wel belangrijk, dat men als men

ergens iets over wil vertellen dit van tevoren aankondigt.

Men kan dit doorgeven aan Wiel Luys, tel 04704-3098. Wellicht ten overvloede wijzen we erop dat deze avond alleen bedoeld is voor leden. Wel kan Ten een intro-ducé(e) die avond meenemen.

Een nieuwe werkgroep opgericht.

Op woensdag 17 dec. 1986 werd er in het gemeentehuis te Reuver in samenwerking met de gemeente Beesel een informatie-avond belegd om de mogelijkheden te bezien hoe gekomen kon worden tot een optimaal beheer en onderhoud van de veldkruisen en kapellen in de gemeente Beesel. Hiertoe waren afgevaardigden uitgenodigd van de verschillende kerkbesturen, verscheidene buurtverenigingen en eigenaren. Ook de Diocesane Stichting Kruisen en Kapellen was hier vertegenwoordigd en wel door de aanwezigheid van J. Ramakers en dr. P.A.Jaspers.

Als vervolg op deze avond werd er op 26 maart 1987 een nieuwe bijeenkomst gehouden van mensen, die zich bereid verklaard hadden om in de te vormen werkgroep zitting te nemen. Er werd een voorlopig bestuur gevormd en tevens werd afgesproken om een inventarisatie en inspectie te houden van kruisen en kapellen in de gemeente. Naar aanleiding hiervan zou een werkplan worden opgesteld. Deze bijeenkomst kreeg op dinsdag 7 april zijn vervolg, waarop een definitief bestuur werd gekozen.

De werkgroep bestaat nu uit de volgende personen:

W. Luys voorzitter.

P. Dautzenberg secretaris/penningmeester

J. Thijsen notulist

P. Colberts, J. Bergs en J. Storms

De nieuwe werkgroep, ' onder de hoede van de heemkunde vereniging, stelt zich ten doel om de bestaande wegekruisen en kapellen als een belangrijk cultureel erfgoed voor het nageslacht te bewaren.

Reeds zijn in de gemeente al verscheidene kapellen

en wegkruisen verloren gegaan: de St. Barbarakapel in Offenbeek, de St. Barbarakapel in Reuver, de Waterlose Mariakapel, de O.L. Vrouwe kapel aan de Bussereindse weg en het kruis aan de Burg. Janssenstraat.

Om het verval van onze kapellen en wegkruisen een halt toe te roepen heeft de werkgroep gemeend de herbouw van de O.L.Vrouwekapel in Bussereind tot urgentieproject te verklaren.

Met steun van de gemeente Beesel ligt de ontsluiting van de Mariakapel aan de Onderstehofweg in Reuver nu binnen handbereik. De afrastering zal worden verplaatst, waardoor het kapelletje *weer* toegankelijk wordt. Verwacht wordt dat eind mei met de uitvoerige restauratie een aanvang kan worden gemaakt. De openstelling moet nog even op zich laten wachten.

Verder zijn nu alle wegkruisen en kapellen geïnventariseerd en door de werkgroep op gebreken beoordeeld. Naar aanleiding hiervan ziet het werkplan er voor dit jaar als volgt uit:

- De voorbereidingen en het opstarten van de herbouw van het Bussereindse kapelletje.
- De renovatie van het Maria-kapelletje aan de Onderstehofweg.
- Herstelwerkzaamheden aan de Bakheide-kapel uitvoeren.
- Conserveringswerkzaamheden aan alle wegkruisen ter hand nemen.

Natuurlijk zal een en ander nogal wat geld kosten.

Veel zal de werkgroep zelf doen door haar handen uit

haar mouwen te steken. Desondanks is er voor de materialen dringend geld nodig. Hiertoe zal bij de gemeente Beesel een subsidie worden aangevraagd.

Tevens is er voor de werkgroep een aparte rekening geopend, waarop geld gestort kan worden, dat specifiek bedoeld is voor het behoud van onze wegkruisen en kapellen. Wanneer ook U uw bijdrage hierop zou willen storten, kunt U dit doen op rek. nr. 10.53.

177.21 Rabo-bank Beesel t.n.v kruisen en kapellen.

P. Dautzenberg en W. Luys.

SOCIAAL HISTORISCH CENTRUM VOOR LIMBURG
(Ingekomen brief)

L.S.

Het Sociaal Historisch Centrum voor Limburg te Maastricht houdt zich onder andere bezig met de voorbereiding van het Limburgs Biografisch Woordenboek. Bedoeling van dit te verschijnen werk is het beschrijven van algemeen bekende Limburgse personen en figuren die regionale historische bekendheid genieten, c.q. genieten. Om tot een evenwichtige spreiding te komen over alle regio's in de provincies Belgisch en Nederlands Limburg, richten wij ons tot U met het verzoek ons een lijstje van circa 10 namen te verstrekken van personen, die vanuit de optiek van de geschiedenis van Uw regio een vermelding in het L.W.B. verdienen. Wij streven ernaar namen te verzamelen van personen uit de geschiedenis vanaf de Middel eeuwen tot 1940. Voorts letten wij op een spreiding naar beroep of functie en geslacht. Het gaat dus niet alleen om politieke en godsdienstige figuren, maar ook wetenschappers, kunstenaars, mensen op sportief gebied en personen van belang voor emancipatie, economie enz.

De biografieën worden gewoonlijk samengegeld op basis van verspreide literatuur. Het spreekt daarom vanzelf dat over de betreffende historische figuren enige literatuur beschikbaar dient te zijn. Voor Uw suggesties houden wij ons aanbevolen.

Indien mogelijk, zouden wij graag binnen afzienbare tijd Uw reactie tegemoet willen zien. Wij danken U bij voorbaat voor Uw bereidwillige medewerking.

Voor nadere inlichtingen kunt U zich wenden tot de heren J. Schots en H. Dorren van de afdeling onderzoek van het Sociaal Historisch Centrum, tel. 043-250141.

Inmiddels verblijf ik met de meeste hoogachting,

Prof. Dr. J.C.G.M. Jansen

Degenen die hieraan bij willen dragen worden verzocht contact op te nemen met onze secretaris Henri Smeets

(tel. 04740-2241)

35

VERENIGING VOOR LIMBURGSE DIALECT EN NAAMKUNDE
(ingekomen brief)

Geachte Heer/ Mevrouw,
Naar aanleiding van het verschijnen van de tweede aflevering van het Woordenboek van de Limburgse dialecten, gewijd aan de huisslachter en bakker, organiseert de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde i.s.m. het Limburgs Volkskundig Instituut een congres over de "huisslacht in Limburg". Deze studiedag vindt plaats op 14 november 1987 in het Kasteelcomplex Limbricht (nabij Sittard).

Op deze dag willen wij de volgende thema's aan de orde stellen:

- de techniek van het slachten;
- het taalgebruik betreffende het slachten;
- volksgebruiken i.v.m. het slachten.

Op deze samenkomst willen wij graag een overzicht ter beschikking stellen van wat op dit vlak in de beide Limburgen is verschenen en nog zal verschijnen. Daarom vragen wij U of er in, of in samenwerking met Uw vereniging mensen onderzoek op dit vlak gedaan hebben en waar dit gepubliceerd, is (bibliografische gegevens). Mocht er iemand uit Uw kring of omgeving over zijn of haar onderzoeksresultaten willen berichten tijdens het congres, dan hadden wij graag naam en adres van de betreffende persoon gekregen.

Gegevens die vóór 1 oktober binnen zijn op het onderstaande adres, kunnen opgenomen worden in het bovenvermelde overzicht. Naam/namen van eventuele sprekers m.b.t. volksgebruiken betreffende het slachten in

Limburg hadden we graag eerder ontvangen op:
Limburgs Volkskundig Instituut, Allee 1a, 6141 AV
Limbricht t.a.v. E. Tielemans. (tel. 04490-26500)

In de hoop dat U aan dit initiatief, waardoor ook het werk op dit vlak binnen Uw vereniging meer aandacht kan krijgen, wil meewerken, danken wij U bij voorbaat en groeten U, Hoogachtend, J. Segers, secretaris.

(Leden die hiervoor belangstelling hebben kunnen contact opnemen met onze secretaris H. Smeets).

EEN NIEUWE TRADITIE IN OFFENBEEK?

In een tijd, dat vele gewoonten die eeuwenlang hebben stand gehouden toch steeds meer aan het vervagen zijn, heeft schutterij St. Barbara uit Offenbeek het initiatief genomen om juist een. nieuwe traditie in het leven te roepen.

Afgelopen vrijdag 8 mei werd op de Offenbeker Markt voor het eerst de meiboom gezet. Hoewel het meiboom zetten beslist een zeer oude gewoonte is, zijn nog nooit aanwijzingen gevonden in oude archiefstukken, dat ook in. de gemeente Beesel deze gewoonte bestond. Het is dan waarschijnlijk ook niet zo, dat hiermee een oude traditie uit de motteballen gehaald is. Veeleer betreft het hier een poging om het toch zeker niet saaie verenigingsleven in deze Beeselse buurtschap een extra dimensie te geven. Of de 'traditie inderdaad een lang leven beschoren is, zal de tijd leren.



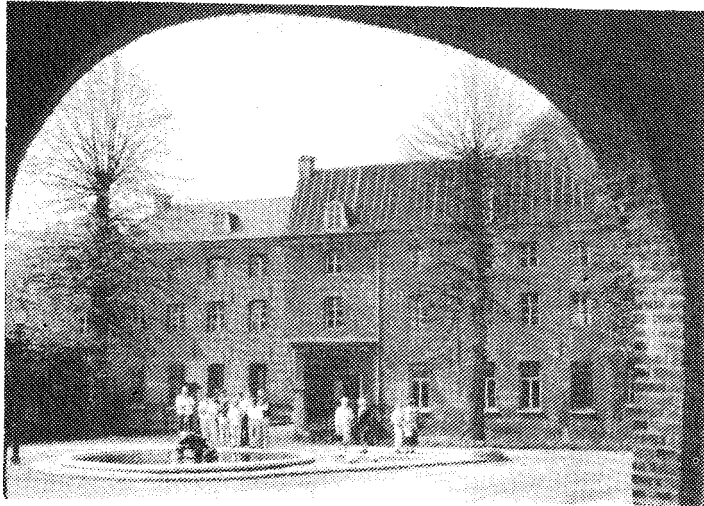
Meiboom zetten anno 1987. Wel functioneel, maar een vrij schril contrast tussen heden en verleden

.Excursie Holtmuehlen

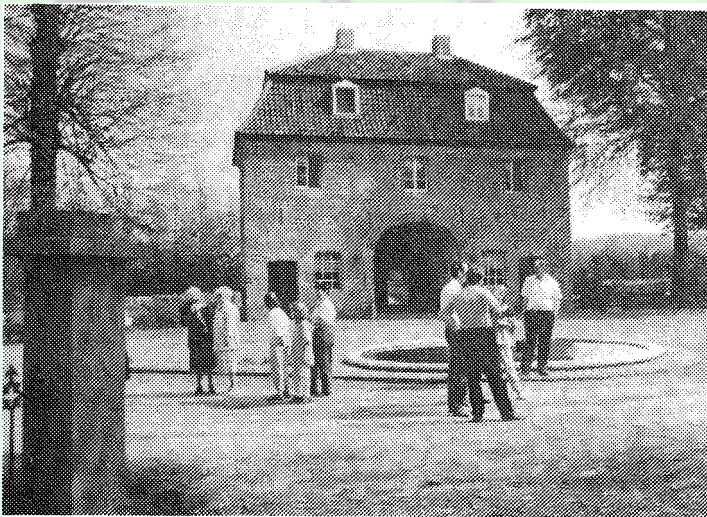
Het abonnement op goed weer tijdens excursies bleek nog steeds geldig te zijn voor de voorjaars-excursie van onze vereniging, die dit jaar het Tegelse kasteel Holtmühie als bestemming had. Een grote groep geïnteresseerden maakte van de gelegenheid .gebruik om kennis te maken met enkele facetten van de traditionele Tegelse klei-bewerking. Peter van Rens, al vele jaren werkzaam in deze richting, verzorgde in de Tiendschuur een heldere rondleiding die aan de hand van talloze voorbeelden werd toegelicht.

Voor de meesten was het een verrassing om te horen, dat onder de fundamenteën van. het kasteel sporen zijn gevonden van een nog oudere bebouwing op deze plaats, die mogelijk kan worden geïdentificeerd als het goed 'Ter Horst', dat reeds in de 14de eeuw genoemd wordt.

Helaas moest gids Sef Valentijn tot zijn teleurstelling constateren dat het gebouw zienderogen achteruitgaat. De 'kastelein' hoopte echter dat daarin in de komende jaren verandering komt. Door de omvang van de groep, die in tweeën werd gesplitst werd en de vele interessante aspecten van zowel Tiendschuur als kasteel, moest de geplande rondleiding in het kasteelpark op eigen gelegenheid worden gemaakt. Na een lekkere kop koffie in de verenigingsruimte van het I.V.N. werd opnieuw een geslaagde excursie afgesloten.



*Een doorkijkje vanaf de Kaldenkerkerpoort.
Op de achtergrond het kasteel.*



*Tegenover de brug die naar het kasteel
leidt ligt de Kaldenkerkerpoort.*

Archeologie

De werkgroep archeologie is de afgelopen maanden bezig geweest met een inventarisatie van de vondsten die de afgelopen 6 jaar gedaan zijn. Voorheen was hiertoe niet de gelegenheid, omdat men nog niet over een eigen verenigingsruimte beschikte. Nu de zolder van basisschool Den Roover ook gebruikt mag worden door onze vereniging was dit natuurlijk een prachtige gelegenheid om ook de vondsten over te brengen. Hoewel de inventarisatie nog niet geheel is afgesloten, ziet het ernaar uit dat deze werkzaamheden nog dit jaar kunnen worden afgerond.

Een aantal leden van de werkgroep archeologie, evenals een groot aantal andere mensen, nam deel aan de cursus: "Archeologie III".

(In totaal 24 personen)*

In het kader van deze cursus over de Romeinse en Middeleeuwse archeologie zijn ook een tweetal excursies gehouden en wel naar de Romeinse stad Colonia Ulpia Traiana (bij Xanten) en het Rijksmuseum voor oudheden in Leiden.

Uit deze cursus nam drs. H. Stoepker, provinciaal-archeoloog van Limburg, de derde les over een aantal aspecten van de Middeleeuwen voor zijn rekening. (Een vroeg-middeleeuws grafveld, een landelijke nederzetting, een middeleeuwse stad, een kerk en een kasteel.)

Alles bij elkaar mogen we deze cursus, gezien de reacties, als zeer geslaagd beschouwen.

Wiel Luys

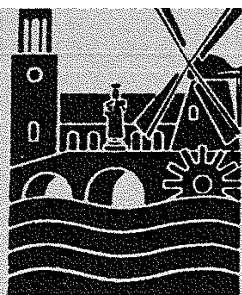


'N FOTO VAN PETER BORS

MEULEBERG 53 BEESEL 04704-2360

NET IETS MOOIER

REPORTAGE · PORTRET · MODE · PUBLICITEIT · REKLAME · INDUSTRIEFOTOGRAFIE



**MAAS
EN
SWALMDAL**

**5E JAARGANG
NR 3 - 1987**

REDAKTIE :

PAUL BLOEMEN

JAN GEERLINGS

LOE GIESEN

FRANS SLOESEN

REDAKTIE-ADRES:

WITTEBERGSTRAAT 54

BEESEL

Lay-Out:

JAN GEERLINGS

BEZORGERS:

**SWALMEN-BEESEL:
JAN GEERLINGS**

REUVER:

BELFELD:

TWAN ERNST

Inhoud

blz 42	Van de Redactie.
blz 43	Programma.
blz. 44	Cursus Heemkunde.

HEEMKUMDIG & ALLERLEI:

blz 45	Oproep aan de leden.
blz. 46	Aanwinsten voor de bibliotheek.
blz. 47	Bij de voorkant.
blz. 49	Het nieuwe jaarboek is uit.

GENEALOGIE:

blz. 52	De familie de Roover.
---------	-----------------------

HISTORIE

blz. 55	De Meentshof te Belfeld.
blz 57	Schouten en schepenen van Beesel en Belfeld in de 14de en 15 de eeuw»
blz. 59	Enkele pastoors en kapelaans van Beesel.

ARCHEOLOGIE:

blz 60	Vondstmeldingen.
--------	------------------

DIALECTOLOGIE:

blz. 62	Reuvers (Ei loezig sjuusterke).
---------	----------------------------------

Van de redactie

Voor de meeste mensen is de vakantie weer voorbij.
Het is weer najaar en de winter nadert. Bij uitstek een tijd om tijdens lange avonden weer bezig te zijn met heemkundige activiteiten.
Wij kunnen U voor deze periode de cursus "Heemkunde" aanbevelen waarover U in dit blad een uitvoerig programma-overzicht vindt.

In de vakantie-periode hebben een aantal leden toch nog voor veel copy gezorgd.
Voor dit blad hadden we ruim voldoende.
Onze dank hiervoor!

Op onze oproep in het vorig nummer, waarin we iemand zochten die het verenigingsblad in Reuver wilde rondbrengen, hebben we geen reacties gekregen. Jammer.

We zullen in Reuver het blad met de stadspost verzenden, totdat we alsnog iemand vinden die bereid is om dit 4 keer per jaar te doen.
We blijven hopen'!!

Copy voor het decembernummer ontvangen we graag vddr 18 november» Dan is namelijk onze volgende redactie-vergadering.
Wij hopen weer veel van U te mogen ontvangen.

met vriendelijke groeten,

de Redactie.

Programma

JAARPROGRAMMA voor de rest van 1987;

10 oktober: Open huis met kleine exposities in ons verenigingslokaal in de Basisschool "den Roover" te Reuver» Op deze zaterdagmorgen is van 10.00 tot 12.00 uur geopend voor leden en niet-leden-

11 oktober; Jaarlijkse herfstwandeling met het I.V.N. Belfeld, Beesel, Tegelen naar Oud-Dorp en Rij kei in de gem. Beesel.

9 november; Aktiviteitenavond van onze Heemkunde Vereniging.
Enkele leden zullen iets over hun activiteiten vertellen of laten zien
Aanvang 20.00 tot 22.30 uur in ons verenigingslokaal "Den Roover" te Reuver.
Introductie's toegestaan.

8 december; Dialezing door dr. G.F. IJzerreef over experimentele archeologie.
Aanvang 20.00 uur in het gemeenschapshuis "de Schakel" te Reuver.
Deze lezing vindt plaats samen met de Archeologische Vereniging Limburg

9 nov t/m 17 apr. Cursus Heemkunde.

Voor toelichting zie volgende blz.

BELANGRIJKE MEDEDELING '!!

Ons verenigingslokaal in de basisschool "Den Roover" te Reuver is in het vervolg niet meer elke maandagavond geopend, maar elke 2de en 4de maandagavond van 20»00 tot 22.30 uur.

CURSUS HEEMKUNDE

De Volksuniversiteit Venlo e.o. organiseert van 9 november a.s. t/m 17 april 1988 een cursus Heemkunde.

De cursus is onderverdeeld in 5 dia-voordrachten en 3 excursies.

De prijs van de dia-voordrachten is f35»- en ze worden steeds op maandagavonden van 20.00-22.00 uur in het gemeenschapshuis "de Schakel" te Reuver gehouden. Docent is Dhr» Salden*

De prijs van de excursies is nog nader te bepalen.

DIA-VOORDRACHTEN;

9 nov. De Swalm, een zij riviértje van de Maas, in een oud Guliks-Gelders grensgebied.

23 nov. Geschiedenis van het graafschap Kessel links en rechts van de Maas

7 dec. Feesten in en rond de decembermaand,

11 jan. Oude boerderijen in Midden- en Noord-Limburg o

25 jan. Tuinen bij kastelen in het oude Oppergelre

EXCURSIES:

Zat. 21 nov. Den Bosch en Heumen.

Zat. 12 mrt. Wickrath, Rheydt en Mönchengladbach.

Zon. 17 april Hoogteburchten in de Eifel (graven van Manderscheidt en van Swalm.

Leden en niet-leden die zich willen opgeven voor deze cursus kunnen een inschrijfformulier aanvragen bij de Volksuniversiteit Venlo e.o.

Goltziusstraat 6,

5911 AV Venlo.

Heemkundig allerlei

OPROEP AAN DE LEDEN !

Beste leden! We zoeken informatie over- en foto's van voormalige beugelbanen in Swalmen, Beesel, Reuver, Offenbeek en Belfeld.

We streven ernaar om in ons jaarboek een overzicht te geven van de voormalige beugelbanen in ons werkgebied. Daarnaast komt er een stuk achtergrondinformatie.

Tevens zoeken wij voorwerpen die met het beugelspel iets uit te staan hebben zoals houten ballen, een slaghout (de sjiaeger) en een ijzeren ring (de poort) waardoor de bal werd gespeeld.

Mogelijk weet U bij deze of gene nog iets van deze voorwerpen te achterhalen.

Tot nu toe hebben we slechts één foto van een spelsituatie op een baan kunnen vinden. Deze baan lag in Swalmen.

Gezien het grote aantal beugelbanen die er voor de Tweede Wereldoorlog in ons gebied lagen, lijkt het toch aannemelijk dat er meer foto's over dit onderwerp moeten bestaan.

In een artikel vormen de foto's vaak de "krenten in de pap".

Met Uw hulp maken we er een smaakvol gerecht van.

Informatie en /of tips graag naar:

H. Smeets
Pr. Bernhardstraat 8,
6071 EG Swalmen.

tel. 04740-2241

AANWINSTEN VOOR DE BIBLIOTHEEK

- * Dr. J.L.H.Hartmann: De reconstructie van een middel-eeuws landschap. Nederzettingsgeschiedenis en instellingen van de heerlijkheden Breust en Eysden bij Maas-tricht, 10de-19de eeuw. (1986). N° 44 uit de Maas-lander Monografieën. Met kaartbijlage.
- * Heimatbuch des Kreises Viersen, N° 38 (1987).
- * Jaarboek 1987. Heemkunde Vereniging Roerstreek.
- * Themaboek Zure Regen. Uitgave van de heemkunde vereniging Hunsel.
- * Archeon. De wereld van gisteren vandaag beleven. Plan voor een archeologisch park bij Alphen aan de Rijn.
- * Archeologische Berichten, N° 15 (1984).
- * J.F.Kirkaldy: Fossielen in kleur. Amsterdam, 1972.
- * Bert v. Beek e.a.: Klinkende Munt; geschiedenis van het geld in de Lage Landen. Amsterdam 1985. Het boek houdt zich bezig met de munten vanaf de Kelten. Behalve een beschrijving van munten vertelt het ook over de tijden waarin ze werden geslagen, over de mensen die zich met de muntslag bezig hielden, en over de intrigerende vervalsingen.
- * Limburg's Verleden, deel I. Geschiedenis van Nederlands Limburg tot 1815. Uitgave L.G.O.G., Maastricht 1960.
- * P.Stuart: Provincie van een imperium. Romeinse oudheden uit Nederland in het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden. Leiden, 1986. Bijzonder aardig boek, dat goed te gebruiken is als naslagwerk, door de vele foto's en de uitgebreide literatuurlijst.

In infoblad 1983 N° 2 kondigde Dhr. Jeu Smeets uit Heythuysen reeds een door hem te schrijven kwartierstaat van zijn familie aan. Ook dit indrukwekkende brok genealogie kon onlangs aan de bibliotheek worden toegevoegd. Knap werk, Jeu !

BIJ DE VOORKANT

Na Offenbeek, Beesel, Swalmen, Belfeld, Asselt en Reuver, zal het hoofdartikel voor het Jaarboek 1987 gewijd zijn aan het zevende kerkdorp in ons werkgebied: Boukoul. Tenzij een van de overige buurtschappen in een wel heel nabije toekomst onverwacht tot parochie zou worden verheven, zal hiermee de eerste 'cyclus' voltooid zijn.

'De Boukoul' kent diverse oude panden, waarvan de Graeterhof en Zuydtwijck Spiek wel de belangrijkste zijn. Het zou dan ook zeer voor de hand liggen, dat een van beide in het komend jaarboek beschreven zou worden. Zoals bekend vergt het schrijven van een artikel zeer veel tijd. De informatie ligt niet kant en klaar in de archieven en meestal blijven er, ook na eindeloos puzzelen, belangrijke vraagtekens open. Dit geldt zeker voor onderwerpen met een zeer lange en gecompliceerde historie, waaronder we de Graeterhof en Zuydtwijck Spiek zeker moeten tellen.

Gezien de herbouw van de Graeterhof ligt vooral De Spiek goed 'in de markt'. De grote lijnen zijn reeds door o. a. De Crassier, Ferber, Flament en Verzijl beschreven. Helaas zal elke serieuze onderzoeker vaststellen dat geen van allen volledig zijn, en regelmatig onjuistheden verkondigen. Bovendien is de jongste publikatie intussen alweer ruim 50 jaar oud, waardoor vele later geïnventariseerde archieven niet geraadpleegd zijn. Vandaar dat ik tot de volgende suggestie/oproep kom:

Onze vereniging bestaat uit leden. Mensen die, vaak ieder voor zich, de archieven in de wijde omgeving afspeuren op zoek naar alles wat met Swalmen, Beesel of Belfeld te maken heeft. Daarbij heeft iedereen wel zijn eigen voorkeuren. Toch wordt veel 'in het voorbij gaan' genoteerd. "Dat kan ik later misschien nog wel eens gebruiken" en "Heb ik wat om te ruilen" liggen hieraan veelal ten grondslag. In de meeste gevallen blijft het echter tot verzamelen, waarna de meestal ongeordende gegevens nooit meer gebruikt worden. Zo ook bij ondergetekende.

Gegevens die voor de een zonder verdere betekenis zijn, kunnen echter voor iemand anders de 'missing link' betekenen. Juist in een vereniging kunnen schrijvers/historici elkaar hierbij mooi aanvullen. Helaas wordt er tot op heden slechts op bescheiden schaal 'verenigd'. De oprichting van een soort databank zit er dan ook kennelijk voorlopig niet in. Toch wil ik op deze plaats een pleidooi houden om -misschien als eenmalig experiment- alle aanwezige gegevens over één onderwerp te bundelen om zo tot een zo volledig mogelijk verhaal te komen, voor zover de beschikbare ruimte dit toelaat.

Misschien kunnen de hierbij afgedrukte genealogische gegevens met betrekking tot Zuydtwijck Spiek een eerste stap zijn in deze richting.

Loe Giesen.

P.S. Het is beslist niet de bedoeling dat een artikel over Zuydtwijck Spiek van mijn hand moet zijn. Ik stel al mijn gegevens over deze herenboerderij dan ook graag beschikbaar aan een ieder die er iets moois van wil maken.

GEBOREN

Ludovica Josepha Aelmans

gedoopt: 29 januari 1699 Roermond

vader: Martinus Aelmans

moeder: Maria Anna Langele

peter: Arnoldus, Markies De Schenck
Heer in Hillenraede, Swalmen en
Asselt, raadsheer in Gelre.

meter: Anna Ludovica Francisca Josepha
Prinses De Nassau

De familierelaties tussen de verschillende eigenaren van verschillende panden zijn vaak nog vol verrassingen, zoals dit voorbeeld laat zien.

HET NIEUWE JAARBOEK "MAAS EH SWALMDAL" IS UIT !

Donderdagavond 4 juni j.l» werd in "de Haam" te Reuver het nieuwe jaarboek van de Heemkunde Vereniging Maas en Swalmdal gepresenteerd.

Het eerste exemplaar van deel 6 (1986) werd door voorzitter W. Luys aangeboden aan dhr. Harrie Salden uit Venlo, een bekende figuur in heemkunde-kringen. Verder was het voltallige college van B & W van Swalmen aanwezig, alsook - zij het dan heel even - burgemeester Nuytens van de gastgemeente Beesel. Het college van B & W van Belfeld had zich te elfder ure afgemeld» Desondanks was het weer een gezellige bijeenkomst.

In zijn openingswoord schetste Luys wederom de activiteiten van de vereniging in het afgelopen jaar. Inzake het nieuwe jaarboek merkte hij op dat er vrij veel aandacht was voor de vroegste historie. "Maar dit mag voor onze lezers geen probleem vormen, want ook deze informatie hoort in een jaarboek thuis" aldus Luys.

Harrie Salden was het daar helemaal mee eens. In zijn dankwoord richtte hij zich vooral tot de schrijvers en redactie van het jaarboek. Hij vond het geweldig dat zulk een vereniging steeds weer een jaarboek kon uitbrengen met degelijke en verantwoorde artikelen. "En als ik dan zie dat het eigenlijk amateurs zijn, die in de jaarboeken schrijven, en dat ook de redactie bestaat uit amateurs, dan moet ik waarlijk een compliment maken. Want deze jaarboeken hebben een behoorlijk niveau", aldus Salden. Hij dankte niet uitsluitend voor zichzelf maar namens vele Limburgers, voor wie het "heem" nog iets betekent.

Na Harrie Salden nam burgemeester Boots van Swalmen het woord, waarin hij zijn bezorgdheid uitte over de nieuwe plannen van GS om in Asselt ndg meer natuurschoon op te offeren aan de grindwinning. "Het is niet alleen een zaak van het gemeentebestuur van Swalmen, maar ook van de heemkundeverenigingen **49**

om fel te protesteren tegen deze plannen»

Tot het jaar 2010 zal nog eens 1100 ha. ontgrind worden waarvan de gemeente Swalmen een flink gedeelte moet prijsgeven !" aldus Boots, die het de hoogste tijd vond om de mensen wakker te schudden, "willen onze kinderen straks nog iets van Asselt zien !"

De avond werd besloten met een toespraak van dhr. Paul Bloemen, die een warm pleidooi hield over het dialect, en de film "Zwervend door Beesel"

(deel 1). Deze film, opgenomen in 1976, liet de ruim 50 genodigden de prachtigste bekende en onbekende plekjes van Beesl zien. Een knap gemonteerde kleurenfilm van de Beeselse cineast Frans Geerlings, die de kijker liet zien wat we - elf jaar na de opnamen - nog hebben df hadden.

De intekenactie op het nieuwe jaarboek werd wederom een groot succes»

Ook vele oude jaargangen werden nog nabesteld.

Jaarboek 1 raakte geheel uitverkocht; het laatste exemplaar ging naar dhr. G. Tosserams in Belfeld, die een abonnement nam op "Maas en Swalmdal".

Opvallend was ook de enorme stijging van het aantal abonnement en e Financieel gezien werd er nog nooit voor zoveel geld jaarboeken verkocht als dit jaar. Een prima zaak? het vele werk begint dan eindelijk zijn vruchten af te werpen. Voor het komende jaar staat ons laatste kerkdorp in de "picture"; Boukoul.

Frans Geerlings



twee foto's van de jaarboekpresentatie.
(Loe Giesen)

Genealogie

Genealogische aantekeningen:

DE FAMILIE DE ROOVER

De naam van het Beeselse kerkdorp Reuver lijkt onverbrekkelijk verbonden met die van de ridder Johan de Rover, die rond 1400 leenman was van de Hof tot Lewen. In Jaarboek 1986 zijn reeds diverse gegevens opgesomd die wat meer duidelijkheid proberen te geven omtrent deze persoon en zijn betekenis voor Reuver. Het artikel over "De Oude Schei" moet dan ook slechts gezien worden als een eerste aanzet tot een beschrijving van deze familie. Zoals elk artikel wordt slechts de stand van zaken beschreven op het moment van druk van het jaarboek. Sinds het ter perse gaan van het laatste jaarboek zijn er evenwel opnieuw gegevens gevonden, die een welkome aanvulling zijn op tot wat tot nu toe bekend was. Hierdoor kan het een en ander worden aangevuld met betrekking tot Johan de Rover en zijn nageslacht.

In het Gemeentearchief van Venlo (1) bevindt zich een register uit het begin van de 17de eeuw. Het werd opgesteld in de periode dat de heren van Arcen tevens rechten hadden in Maasbree. Uit dit register blijkt dat "Her Johan den Roeuer, Ritter, her tot He—eff"[de plaats is helaas niet helemaal leesbaar] anno 1590 heer van Brede was. Het jaartal is doorgehaald en opnieuw geschreven.

In het slecht leesbare lijstje vinden we vervolgens vermeld: "Wilhelm Brant die Roever 1400 a-st vant V—tnis des Heiligen martelers —". Het korte rijtje wordt afgesloten door "Heinrich van der Darth 1510".

Wanneer we de volgorde van de jaartallen bekijken, is het zeer waarschijnlijk dat de lijst niet met 1590, maar met 1390 moet beginnen. Dit verklaart dan mogelijk de eerder genoemde doorhaling.

Met deze 'nieuwe' vermelding is de aanwezigheid van Johan de Rover in onze regionen twee jaar



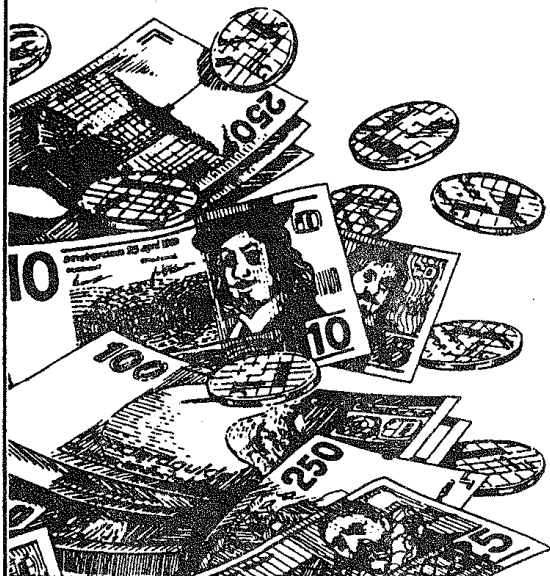
Centrale Volksbank

Vertrouwelijk, vriendelijk, maar bovenal
voordelig. Vergelijk voor u beslist
als het gaat om:

***Sparen *Lenen
*Hypotheken**

J.A.L. Rongen
Pater Claretstraat 9
Reuver
Tel: 07404-2583

Ik ben u graag van dienst.



**Slagerij
Jos Hoezen**

Traditionele kwaliteit

Jullianastraat 1, Beffeld, tel. 2044

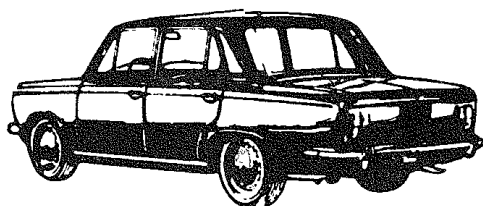
*Voor eerste kwaliteit
vers vlees
fijne vleeswaren uit
eigen worstmakerij*

Diverse specialiteiten
*o.a. salades
bittergarnituur
koud buffet*

H. DOHMEN & ZOON B.V.

Rijksweg 16, Reuver, telefoon 1272

*Uw vertrouwde adres voor al uw:
luxe en huishoudelijke artikelen*



Ook voor uw auto
steeds het beste

ESSO service-center h. dohmen & zn.



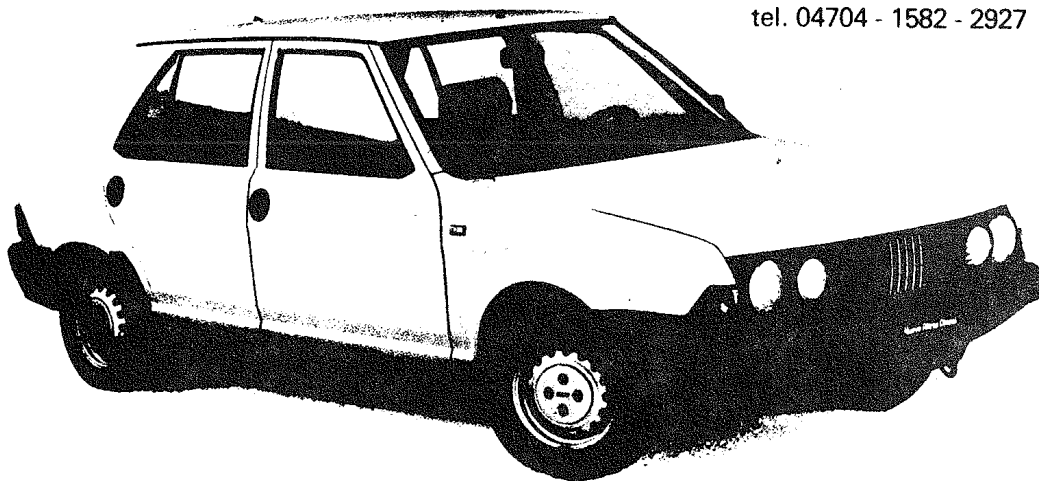
**bistro // motel
de krekelberg**

belfeld
RIJKSWEG
Tel. 04705 - 1266

FIAT

autobedrijf lennaerts b.v.

hoogstraat 23
5954 AA beesel
tel. 04704 - 1582 - 2927



YOUR LINE: EEN ALTERNATIEF

Ook uw adres
voor

**DE EXTREME
HAARMODE**

Dames- en herenkapsalon

JAN DRIESSEN

Irenelaan 15
BELFELD
Tel. 04705-2631.



Brickburgers bv

St. Jozefweg 66b - telefoon 2920 - Reuver

Als het gaat om:

**sierbestratingen
steenstrippen
stenen**



JULIANA STRAAT 21 • BELFELD
TELEFOON 04705-1263

***SCHOENEN
SPORT
LEDERWAREN
PEDICUREN***

naar voren geschoven. Zoals in "De Oude Schei" vermeld, werd Johan de Reuver in 1392 of 1394 met de Hof te Lewen beleend. Deze belening volgt dan op zijn eerdere 'promotie' in Maasbree.

De eerdere heer van Maasbree, Brant van Brede, overleed eerst tussen 1401. en 1410, zoals we uit de in het Jaarboek 1986 aangehaalde akten kunnen opmaken. Dit zou betekenen dat Johan de Rover zijn schoonvader reeds 10 of mogelijk bijna 20 jaar vóór diens overlijden opvolgde als Heer van Brede.

Aangezien Brant van Brede reeds rond: '1360 genoemd wordt, is het onwaarschijnlijk dat hij 50 jaar later nog leefde, gezien de gemiddelde levensverwachting in die tijd. De' gesignaleerde 'wisseling van de wacht' in 1390 kan dan ook een aanwijzing zijn dat Brant van Brede toen reeds overleden was. Dat betekent uiteraard dat ook de vermelding uit 1401 dan postuum moet zijn.

De opvolging van Johan als heer van Maasbree heeft uiteraard alles te maken met zijn huwelijk met Grete van Brede, die kennelijk 'erfdochter' was. We mogen dan ook aannemen dat dit huwelijk plaatsvond in of vóór 1390.

Johan de Rover droeg de Hof te Lewen in 1403 over aan zijn zwager Hendrik van Wisschel en diens vrouw Catharina van Brede. Hij bezegelt echter nog in 1429 een verklaring, zodat deze overdracht ruim 25 jaar vóór zijn overlijden plaatsvond. Een van de redenen hiervoor zou kunnen zijn, dat het huwelijk van Johan en Grete kinderloos bleef. Deze mogelijkheid is echter door nieuw archiefmateriaal tegengesproken.

Op 4 mei 1408 dragen Hilbrandus genaamd Sterck, prior, en het klooster van St.-Elisabethsdal te Nunhem een nieuwe pastoor voor in Quatbrede (Maasbree). Het klooster had namelijk in 1240 van Theodoricus, heer van Althema, een schenking ontvangen, waaronder o.a. 1/3 deel van de tienden te Brede, en het benoemingsrecht voor een pastoor in deze plaats (2).

Degene die voorgedragen wordt is Stephanus, zoon van ridder Johannes genaamd Reuver. Kennelijk wordt de voordracht door het koncilie van Cuyk bevestigd. We hebben al bij "De Oude Schei" kennis kunnen maken met Stass die Roeuer, pastoor te Maasbree. Hij wordt nog in 1461 genoemd in dezelfde funktie (3).

Zoals reeds gezegd, wordt Johan de Rover opgevolgd door Willem Brant de Rover. De laatst bekende vermelding van Johan dateert uit 1429. Waarschijnlijk is hij kort daarna overleden. 'In 1431 ontvangt Brant de Rover het Huis te Brede met al zijn toebehoor. Zijn voornaam bevestigt zijn afstamming van de eerdere heer van Brede, Brant van Brede. Brant de Rover draagt in 1450 zijn aandeel van de tiende in Maasbree over aan thijs van der Lynden (4).

Bij een deling van de goederen van Seetze van Brede, een jaar later, zijn zowel Stephanus (Stass) als Willem Brant getuige. De mogelijke familieband met Johan de Rover werd reeds in "De Oude Schei" aangegeven. Door bovenstaande gegevens kunnen we er vrijwel zeker van zijn dat beiden zonen waren van Johan de Rover en Margiet van Brede. Dankzij deze ontbrekende schakel mogen we nu ook aannemen dat Willem de Rover, die in 1463 het 'huys to Brede' erfde van zijn overleden vader Brant, een kleinzoon was van Johan de Rover. Uit dit alles zal duidelijk zijn dat de familie De Rover in naam weliswaar nauw verweven was met 'de Rui ver', maar in de praktijk vooral de lakens uitdeelde in Maasbree.

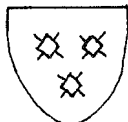
LOE GIESEN.

(1) G.A.V. Archieven Van Wymar, tnv. nr. 44; register.

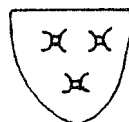
(2) R.A. L. Inv. van het klooster Sint Elisabethsdal te Nunhem, inv. nrs. 90 en 211.

(3) R.A.L. Familie-archief Scheres d'OIne, inv. nr. 642.

(4) Sloet: Overkwartier biz 138-139: Brede.



Wapen Johan de Rover



Wapen Stass de Rover

HISTORIE

DE MEENTSHOF TE BELFELD

Zoals de meesten wellicht bekend, wordt de geschiedschrijving over Belfeld bemoeilijkt door de vernietiging van het Belfeldse schepenbankarchief, bij een brand in 1800. Ook in onze Jaarboeken komt deze moeilijkheid blijkens het uitblijven van historische artikelen over de periode vóór 1800 tot «uiting.

Toch bevinden zich in allerlei andere archieven genoeg oude dokumenten om facetten van de Belfeldse geschiedenis te rekonstrueren. Hier een voorbeeld.

Reeds in 1449 wordt een Gerat van Menss genoemd met betrekking tot de Hoeve te Offenbeek. Gerat was in 1434, 1447 en 1458 burgemeester van Venlo.

In 1482 wordt voor het eerst melding gemaakt van de Meentshof in Belfeld, met betrekking tot de Kruisheren, die eigenaren waren van de Onderste Hof.

De boerderij is in het begin van de 16de eeuw waarschijnlijk in handen van Dirk Menss en zijn vrouw Ludgart. Beiden worden herhaaldelijk genoemd in hun woonplaats Venlo, tussen 1502 en 1529. Ook Dirk had enige tijd een schepenfunktie.

De belangrijkste informatie over de Mensener hof is afkomstig uit een proces dat onlangs openbaar is geworden na inventarisatie van het Hoofdgerecht te Roermond. In 1549 voert Seger Gregorius, bijgestaan door zijn voogd Hendrik Bonenbecker, een proces tegen Dirk van Beringen met als inzet "eyn guet geheiten Menseners hof". Hendrik Bonenbecker was zelf eigenaar van de Moussen hof in Geloo.

De moeilijkheden omtrent de Meentshof zon ontstaan na het overlijden van vruchtgebruiker Jan Leyendecker. Deze zou, in aanwezigheid van zijn burenen en biechtvader Jan vanden Camp, op zijn sterfbed gezegd hebben dat Menseler hof de erfgenamen van Dirk van Menz toe zou komen. Dirk van Beringen was getrouwd met een dochter van Dirk van Menss en maakte dan ook als voogd van zijn vrouw aanspraken op zijn erfdeel.

Sege Gregorius voert echter aan, dat Dirk van Beringen ook al geen gebruik heeft gemaakt van zijn zogenaamde erfrechten op een boerderij plus visrecht in Venlo. Ook Segers vrouw is het er niet mee eens "dat die van Mentz die neiste syn solden".

Voogd Hendrik Bonenbecker meent dan ook hieruit te kunnen afleiden dat Van Beringen geen echte aanspraken op deze goederen kon gelden en "dat hē ouch geyn Recht tot Desen hoeft alhir to besell" had.

Jan Rouwen, de voogd van Dirk van Beringen, is het echter met deze voorstelling van zaken niet eens.

Als bewijsstuk komt hij met een delingsbrief (maechgesceit) waarin "der hoeft to mensener" echter niet genoemd wordt. Ook Hendrik Bonenbecker vecht de bewijslast van de tegenpartij aan "der oirsaecke dat sy tugen van hoeren seggen".

Uiteindelijk doet het Roermondse Hoofdgerecht een uitspraak, die helaas slecht leesbaar is.

De familie Meents bezit rond 1600 in ieder geval nog grond in Geloo.

De familie Van Beringen, die in 1482 al genoemd wordt als eigenaar van een 'hof en erf' te Beesel, laat na het proces niets meer van zich horen.

In een lijst van inwoners van Belfeld uit 1818 wordt nog een familie Gregorius genoemd.

De laatste mij bekende vermelding van de Mentshoff dateert uit 1676, wanneer de boerderij wordt genoemd in verband met de familie In de Betouw.

SCHOUTEN EN SCHEPENEN VAN BEESEL EN BELFELD
IN DE 14de EN 15de EEUW.

In dit nummer van ons info-blad wordt een begin gemaakt aan een inventarisatie van de leden van de schepenbanken in bovengenoemd rechtsgebied, tot de opheffing van deze organen in 1795. Bijdragen voor deze rubriek kunt U sturen naar de infoblad-redactie.

- 1358: Gerhart Raet van Kessel, richter
Gubbel van den Schelde, schepen
Johan van der Hage, schepen
Heyne Reynerszoon, schepen
- 1407: Wolter van Paerie, richter
Giesken aen ghenen Loe, schepen
Henken Heydenszoen van Beiteltschepen
- 1409: Gherart aen ghenen bosch, schepen
Goedert Neuten, schepen
- 1412: Wolter van Pardelaer, richter
Geraert van ghenen Bosch, schepen
Henken Wynen son, schepen
- 1422: Wolter van Paerie, richter
Johan Heydenssoen van Beitel, schepen
Gerart Houtman, schepen
Herman Heynen, schepen
Tijs van Lewen, schepen
Hen Ruften der smyt, schepen
Hen Tilmanssoen, schepen
Rueb van den Cruytzberch, schepen
- 1427: Gerit Hoefftman, schepen
Johan Tijlmanssoen, schepen
- 1439: Reyner van Oppendorp, richter
Gerat Houtman, schepen
Thijs van ghenen Bos, schepen
Seger van Hoechstaden, schepen
Ghijs Neuten, schepen
Peter Wyndelen, schepen
Gyel Fencken, schepen
Dicken Bereken, schepen
- 1459: Johan Drabbe, richter
Heyn Beurskens, schepen
Jenken Schomeker, schepen

- 1470: Johan Drabbe, richter
Henrick van Belfelt, schepen
Gaert Lucken, schepen
- 1472: Wynne van Ryckel, schepen
Jacop van den Bossche, schepen
- 1474: Johan Drabbe, richter
Heyne van der Mazen, schepen
- J
ohan Schomeker, schepen
- 1477: Wynne van Ryckel, schepen
Jacop van den Bossche, schepen
- 1480: Johan Drabbe, richter
Wynne van Ryckel, schepen
Dyderich van der Maesen, schepen
Jacop van den Bossche, schepen
Willem van den Cruytsberghe, schepen
Henken Bettensoen, schepen
Johan op Hout, schepen
- 1482: Conrart Pyl van Herkenbosch, richter
Wolf art Genen, schepen
Heyn vander Maesen of Ter Maesen, schepen
Heynrich van der Hoeven, schepen
Willem van Belfelt, schepen
Peter van den Cruysberch, schepen
- 1499: Lietse van Herkenbos, richter
Heyn ter Maesen, schepen
Henryken vanden Broick, schepen

De schepenbank van Beesel en Belfeld was reeds vroeg samengesteld uit vier leden uit Beesel en drie leden uit Belfeld. Bovenstaande lijst is dan ook verre van volledig. De Belfeldse vertegenwoordiging kwam waarschijnlijk uit Bolenberg, Belfeld en Geloo. Mogelijk waren de Beeselse afgevaardigden afkomstig uit Rijkel, Beesel, Leeuwen en Offenbeek. Vergelijking met oude registers kunnen hierover misschien uitsluitel geven.

Loe Giesen.

ENKELE PASTOORS EN KAPELAANS VAN BEESEL

In Jaarboek 1986 "Het huis Nieuwenbroeck en zijn bewoners" hebben we kunnen lezen hoe Rykalt van Kenswilre in 1404 beleend werd met de voorganger van Nieuwenbroeck, inclusief de 'leenware' of het benoemingsrecht van een pastoor in de Beeselse kerk. Uit diverse bronnen zijn mij tot nu toe de volgende pastoors en kapelaans bekend:

1485: Otto van Holtmeulen, pastoor
1619: Alberto Bertmarings
1644: Jacobij Brelmigh
1737: Dionysius Smits
1764: A.Thoepoel
1771: C. van Douveren
1789: Godefridus Franssen
1559: Peter van Lobbroeck, kapelaan
1669: Peter Jacobs
1680: Johannes Beurskens
1698: Johannes Quiten
1709: Wilhelmus Cruysbergh
1774: Gerardus Jacobus Knippenbergh

Wanneer we ervan uitgaan dat elke pastoor ongeveer 25 jaar in functie bleef, moeten we aannemen dat sinds het begin van de 15de eeuw circa 25 pastoors de Beeselse parochie geleid hebben. Bovenstaand lijstje noemt er slechts 7 (met jaartal van vermelding) . Dit soort lijsten kan echter belangrijk zijn als hulpmiddel voor niet gedateerde archiefstukken. Als droge opsomming voor een Jaarboek komen zij niet in aanmerking. Voor iedereen die serieus met zijn hobby bezig is, kunnen zij echter een 'handvat' zijn. Daarom: pluis Uw aantekeningen eens na op dit soort gegevens en dien deze in bij de info-redactie! Zo krijgt ons info-blad kwalitatief en kwantitatief meer inhoud.

Loe Giesen.

Archeologie

Hoewel de afgelopen maanden de regen vaak bij bakken uit de lucht viel, was het aantal vondstmeldingen gering. Meestal bleef dit beperkt tot wat klingen, schrabbertjes of een enkele pijlpunt.

Wel konden we een paar leuke vondsten registreren, die al wat eerder gedaan waren. Zo meldde dhr. Drissen uit Beesel een paar voorwerpen, die door hem al een twintigtal jaren geleden op zijn akker gevonden waren. Allereerst een compleet vuurstenen bijl met afgeronde snede en ovale doorsnee. De grijsgekleurde bijl heeft een lengte van 92 mm en een breedte van 48 mm en een doorsnede van 19 mm. Volgens de typologie van Hoof behoort dit bijl tot de Spitz- bis Dünackige Flintovalbeile. Datering: midden- of laat-neolithicum (4de of 3de eeuw v.Chr.).

Verder had hij nog van dit perceel een fragment (sne-de) van een gepolijst vuurstenen bijl, een tweetal gevleugelde pijlpunten (driedoorns) en wat klingen en schrabbertjes, vnl. uit het mesolithicum of middensteentijd-. Onder deze voorwerpen, die voor deze periode gekenmerkt worden door hun kleine afmetingen, bevindt zich nog een Kremser-spits (inv.nr. 19/115).

Deze spits komt hoofdzakelijk voor in de Tjongercultuur (13.000-12.000 v.Chr.). In Nederland zijn ze zeldzaam. Enkele jaren geleden werd nog een exemplaar in Swalmen gevonden (zie Infoblad 1984-3).

Opmerkelijk onder het vondstroateriaal is nog een fragment van een bijl, waarop nog een deel van de doorboring zichtbaar is. Het feit, dat het slechts de helft van de nek betreft, maakt een datering een stuk moeilijker. Gezien echter de asymmetrische doorboring hebben we hoogstwaarschijnlijk te maken met een Rössener Breitkeil. Zoals de meeste bijlen van dit type is ook dit stuk gemaakt uit amfiboliet, een bijzonder taai gesteente. Dit groengrijs-achtig gesteente wordt gekenmerkt door zijn gelaagdheid, waardoor in dit geval de bijl wellicht in de lengte gespleten is. Dit soort

bijlen wordt toegeschreven aan de Rössener-cultuur (vroeg neolithicum), die dergelijke bijlen gebruikte om hout te splijten. Overigens is dit niet het eerste stuk uit die omgeving, want reeds eerder werd een complete bijl gevonden (zie Infoblad 1983-1). Deze vondsten, die gedaan zijn bij een vroegere waterloop, bevestigen nog eens het feit, dat dit terrein door zijn ideale ligging een grote aantrekkingskracht heeft uitgeoefend op de mens van zowel midden- als nieuwe steentijd.

W.Luys

61



Dialectologie

REUVERS.

EI LOEZIG SJUUSTERKE

Helmeske waas sjoester. Gèn modern sjoonzaak haaj der, wo ederein, van polderjòng toet 't meis verwènde'kwekkelke, zien keus kòs doon oet alle meugeijke maoten en modelle. Nae, 't waas ei doëdgewuön dörpssjuusterke. Veur nie vootgetouw trok me nao de sjtad. Hae heel zich allein mer bezig mét reparatiewerk. Mer det waas zo sjium neet. Erger waas 't, dette concurrentie zoë groet waas. Mèt vief baze mòste ze de sjoon verdeile, die twië flotte wèrkers gemekkelik ònger haör beije klaor koste fisternölle. Dao mòs taor^{um} get op geprakkezeerd waere, om ei behuèrlík deil van de sjoonbuut mechtig te waere.

Mer Helmeske waas 'ne sjiumme bliksem. Wae um 'ns good in zien loeruigskes keek, kòs zich al zo e bietje veursjtèlle, detter op 't terrein van de dörpspolitiek gènne beginnelink waas. Om . zien klandizie te trèkke, zóch ter 't veural in 't vereinigungs-laeve. Zien huëgs melodieus kraaksjtum sjtèlde der ter besjikking van 't kèrkelik zangkoër. Ouch te zangvereiniging „De Maasgalm" palmde der veur zich in door zie lidmaatsjap. Bie de famfaar mos ter zich kontent sjtèlle mét 't baantje van dieketròmdraeger. 't Waas waal gei toënaangaevend trafiekske, mer hae zaat ter tösse. En det waas genòg, om zie sjtil werk te doon : ziëlkes winne veur zien zaak. En wiewaal Helmeske der gaar neet miletant oetzaag en wie me zag, in plaats van ei sjeldaote- ei hazehert haaj, zaag men urn toch mèt Sint Sebastianusdaag, mèt Vögelsjete en op mèt anger daag es einen echte sjötter optrèkke. Ein sjöttesmöts op, met goudlits gebäörd en veurop ei sjaerkweske, roëd gesjerpt, mèt flenelle bòks, fien in de vaje, sjtapde der door 't dörp. Sjtols droog ter de lans mèt fleurige wumpel, of ei zjwaor ajerwèts ge-waer taege de sjouwer.

Zoë zaat Helmeske eueval tösse, en zie gesjef bleujde. Mer, terwiel 't menke zich inwèrkde in 't algemeen dörpsorkcs, wol der al mer hoëger op. Hae wol ouch waal 'ns mét iërste fioël sjepele. Raodslid, kèrkmeister, det waren ei paar baantjes, wo der nao

Sjnakde. Den zo zie zaakje iërs vuur good florere. En 't loezig sjuusterke, det al gries häörkes begòs te kriege in de dörpspolitiek, perbeerdee, òm gemekkelik klaor te sjpele, waat ter veur haaj, op ein sjlum meneer bie de pesjtoër ei wit veutje te kriege.

Hae wis, dette persessiehcmel versjlete waas. Hae waas in de loup van de jaore zoë aafgctakeld, det 't hoëg tied waerde, detter eine nieje kwaam. Helmeske wis 't besjtuur van Maasgalm, ein verciniging, die nogal sjtòf aan de veut haaj, te bekalle, eine niejen hemel te bcköstige.

Noe zat ter alles ter op, om den iërste kier de niejen hemel te moge drage.. Mer dao kwame de achtenswaardige kèrkmeistcrs taegen op. Det waas jaor-in jaor-oct ei veurrech gcwaes van de kèrkmeisters. Dao kòste ze toch zoë mer neet in berròste. Det zo 'n affront zòn. Dao zo nieks van inkome. 't Greujde oet toet 'n typiese dörpskwecstie, wo Jan en alleman aan deilnoom. Helmeske zienen atelier waas 't centrum, wo de kwestie heit besjpraoke waerde, en wo 't pebliek, det gaer kalde, nie materiaal kreeg. De pesjtoër huërde der ouch 't cin en anger van. Hae greuzelde 'ns. Hae kènde Helmeske waal en ouch zien planne. De lòch zal waal weer opklaore, dachi hae. Mer zien gedeenstige „Pesjtoërs Lièn" dach ter neet zoë ròstig euver. Lièn waas 't taegcdeil van 't zaach pesjtuërke. 'n Militante figuur, die zich alles op haör fatsoen trok, waat ze mèr mende, det efkcs häören hier raakde. Ze sjtapde kerdaat nao 't sjuusterke. Wie Lièn binnekwaam, verloor 't menkc, dat angcs zjwaegele en zjwetse kòs, wie de meis geroeteneerde dörpssjaerbaas, gans zien sjpraok. Hae kènde Lièn mer al te good. Häören hoëg-roëje kop en de bewaegelike vrat met pekcrige witte häörkes terop, ter zie van de mòndj, veursjpelde ei offensief mèt ei roeffelvuur, det 't erm kaerelke mèt 't hazehert verplettere zo.

Al scmmelik sjnebbig begòs ze : „Helmeske, 't waerd hoëg tied, desse mèt tien präötsjes ophèls ! Huër good, waat ich tich zèk: doe zòls ten hemel neet dragc, noe neet en noëts !"

En al mer sjnebbiger hakde ze op 't menke los : „En csse nag 'ns 't hert hōbs, mèt tie geklets door te gaon, den hōbse 't lèste werk van mich en de pesjtoër gehad. En nao de sjoon van de kòstersfamilie kòse den ouch fluite !"

Helmeske waogde 't neet, ei wäördjc in 't midde te bringc. Zien tòng waas mèt laamheid gcsjlagc.

De persessie trok oet. De kèrkmeisters droge den hemel. Helmeske leep met kròmme rok ònger de dieke trom. Hae deej neet vuël deug taen daag. De Zondig taonao, wie de kèrkmeister mèt rinkelend zekske ziene ròndjgang inakdc door de kerk, negeerde Helmeske um. 't Belke sjeen neet toet un door te dringc. Hae bleef verdeept in zie kèrkbeukske. De cent bleet achterwaeges. 't Zaat um nag nieks good.

Mer de pesjtoër zo op 't lès toch geliek kriege. 't Waer klaorde^ zoë langsaamaan op. 't Gebeurde mer eine Zòndig, det Helmeske gènnne cent gaaf. 't Gekal euver den hemel waas gauw gedaon. De rös kwaam weer truuk in 't dörp. Neet 't minst mesjien om de dreigemente van Pesjtoërs Liën euver de klandizie.

J.H.BERGMANS.



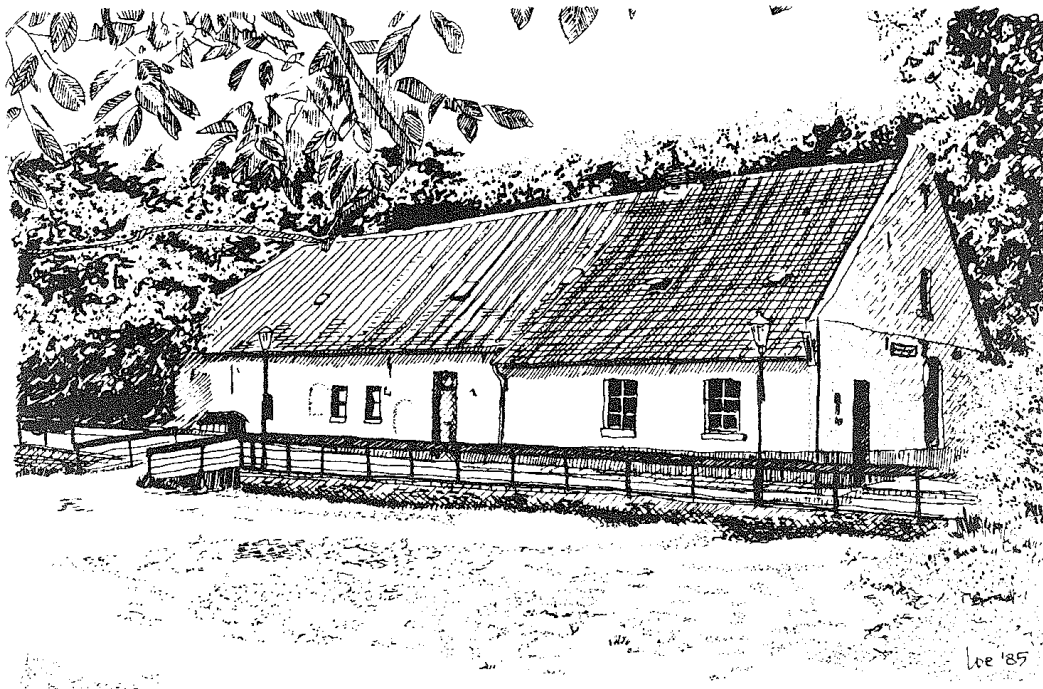


'N FOTO VAN PETER BORS

MEULEBERG 53 BEESEL 04704-2360

N E T I E T S M O O I E R

REPORTAGE · PORTRET · MODE · PUBLICITEIT · REKLAME · INDUSTRIEFOTOGRAFIE



Beesel/Reuver/Belield/Swalmen

Postbus 4643
5953 ZG Reuver



Maas
en 5e jaargang
Swalmdal Nr. 4 1987

REDAKTIE : PAUL BLOEMEM

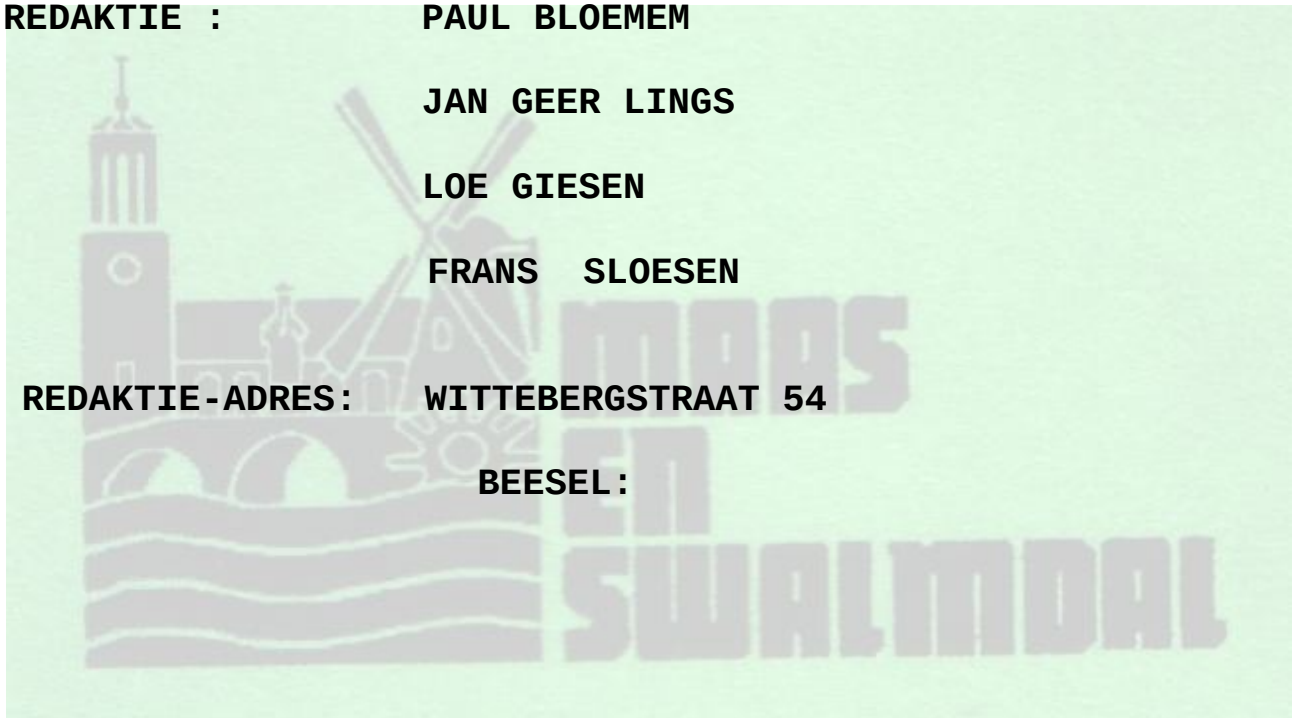
JAN GEER LINGS

LOE GIESEN

FRANS SLOESEN

REDAKTIE-ADRES: WITTEBERGSTRAAT 54

BEESEL :



Inhoud

blz. 66	Van de redactie
blz. 67	Programma

HEEMKUNDIG ALLERLEI:

blz. 68	Lezing over boerderijen in Maas- en Swalmdal
blz. 68	Aktiviteiten-avond geslaagd.
blz. 69	Bij de voorkant.
blz. 70	Aanwinsten voor de bibliotheek.
blz. 71	Herfstwandeling 11 oktober 1987.
blz. 72	Sloop Beelenhuis te Belfeld.

GENEALOGIE:

blz. 74	De familie vander Maesen alias de Mosa.
blz. 78	Genealogische gegevens over Zuydtwijck Spiek

HISTORIE:

blz. 83	Enkele pastoors en kapelaans van Beesel (deel 2).
blz. 85	Enkele pastoors en kapelaans van Beesel (deel 3).

ARCHEOLOGIE

blz. 86	Onderzoek naar restanten boerderij "Hof Tgen Rade".
---------	--

;DIALECTOLOGIE

blz. 91	Oude rijmpjes en liedjes.
---------	---------------------------

Van de redactie

Misschien is U opgevallen dat de vorige uitgave van dit blad 4 pagina's dikker was dan normaal.

Ook deze keer zijn er weer 4 pagina's extra.

Vanwege de grote hoeveelheid copij die we ontvingen, hebben we besloten het blaadje uit te breiden en het aantal pagina's aan te passen aan de hoeveelheid copij die we ontvangen.

Voor U hoeft dit echter geen reden te zijn om niets meer in te sturen omdat U misschien denkt dat we toch wel genoeg hebben.

Dit zou kunnen gaan betekenen, dat we het blaadje dunner moeten maken dan normaal.

We streven ernaar om artikelen over genealogie, historie, archeologie en dialectologie te brengen»

Over genealogie en dialectologie willen we graag iets meer ontvangen»

Daar we een evenwichtige verdeling van voornoemde onderwerpen willen maken, kan het voorkomen dat we een bepaald artikel doorschuiven naar een volgende editie, maar het wordt zeker gepubliceerd»

We ontvangen de copij graag tijdig, dan kunnen we het blaadje ook beter op tijd uitbrengen»

De volgende uiterlijke einddatum voor het indienen van copij is 10 februari 1988.

Wat na deze datum binnenkomt zal in de daaropvolgende editie opgenomen kunnen worden.

We zien Uw inzendingen gaarne tegemoet.

met vriendelijke groeten,

de Redactie»

Programma

Jaarprogramma 1988;

- 18 januari; Dia-lezing door Loe Giesen over boerderijen in Beesel, Reuver, Belfeld en Swalmen. Plaats; aula van basisschool "den Roover". Aanvang 20.00 uur.
- februari; Geen aktiviteit wegens carnaval.
- 21 maart; Jaarvergadering heemkundevereniging.
- 27 april; Dia-lezing door drs. J. Schattorjé over Romeinse viliae in N. Limburg. Plaats: De Schakel te Reuver, 20.00 uur
- 14 mei; Middag-excursie naar Baario met zijn kasteel d*Erp (16de eeuw), de watermolen en de wasplaats.
- mei/juni; Presentatie jaarboek Maas-en Swalm-dal 1987 in Boukoul.
- 26 , -juni; Bus-excursie naar kasteel Loevestein (1360) en Heusden (oude vestingstad uit de 16de eeuw).
- juli/aug. Vakantie

Dit Jaarprogramma is nog zeer voorlopig. Bekeken wordt nog welke aktiviteiten samen met de Milieu en Heemkunde Vereniging Swalmen gehouden worden.

Let verder op onze aankondigingen in de weekbladen. Leden van de werkgroep archeologie ontvangen een los programma over de eerste helft van 1988.

Heemkundig allerlei

LEZING OVER BOERDERIJEN IN MAAS- EN SWALMDAL

Boerderijen waren en zijn een belangrijk element in ons nog steeds overwegend agrarisch landschap. In een dialezing die zich specifiek bezighoudt met boerderijen in Swalmen, Beesel en Belfeld wordt wordt kort ingegaan op ontstaan, ontwikkeling en verschijningsvorm van de nog bestaande gebouwen, voor zover dit tot nu toe kon worden gerekonstrueerd uit de huidige bouwstijl en uit archiefmateriaal.

Dat daarbij nog veel vragen onbeantwoord blijven, zal duidelijk zijn. Als agrarische centra mogen we boerderijen niet los zien van de akkers en weilanden die erbij horen. Vooral bij boerderijen die in de afgelopen tientallen jaren binnen de bebouwing kwamen te liggen is dit duidelijk. Door ook in te gaan op ver-

spreiding en landschapsinrichting zal geprobeerd worden om een zo helder mogelijk beeld te schetsen.

(Voor verdere gegevens zie programma)

AKTIVITEITEN-AVOND GESLAAGD

De respons van leden om te laten zien waarmee men zoal bezig is, was dermate klein, dat de activiteitenkommissie besloten had om op maandagavond 9 november de opzet wijzigen. De opkomst van niet-leden die nu de gelegenheid hadden om (overwegend toevallige) vondsten en gebruiksvoorwerpen te laten zien, was goed. Met name muntvondsten waren ruim vertegenwoordigd. Verder kreeg de vereniging enkele Romeinse aardewerk- en bouwfragmenten in bruikleen. Op de muntvondsten zullen we in dit periodiek ingaan, zodra de munten gedetermineerd zijn. Het Romeins materiaal zal voorlopig een plaats krijgen in een van de vitrines in de verenigingsruimte.

Naar alle waarschijnlijkheid zal ook volgend jaar een avond georganiseerd worden, waarop zowel leden als niet-leden hun vondsten en activiteiten onder de aandacht kunnen brengen.

BIJ DE VOORKANT

In de geschiedenis van Belfeld mag Malbeck tot de 'nieuwe aanwinsten' gerekend worden.

Het oude huis Malbeck, sinds lang verdwenen, wordt reeds in 1418 genoemd. Op dat moment, en gedurende de daarop volgende 4 eeuwen, was het een Guliks leengoed binnen Guliks rechtsgebied. Eerst in 1817 werd dit gebied bij Belfeld gevoegd, zodat de meeste gegevens zich, in tegenstelling tot de rest van Belfeld, in Gulikse in plaats van Gelderse archieven bevinden. Vele van deze gegevens werden door Jos Funken in 1982 geordend in zijn artikel "Op Maalbeek" in de uitgave "os Tegele" van de Heemkundige Kring Tegelen.

Net als de geschiedenis van de meeste andere panden in de omgeving, is ook de historie van Malbeck nauw

verweven met de lotgevallen van andere behuizingen en families. Zo werd Johan van der Smitten in 1504 met Malbeck beleend. Zijn zoon, de minderjarige Michael van der Smitten, werd in 1536 beleend met het huis Wambach. Zodoende treffen we deze familie aan als zowel Gulikse als Gelderse leenmannen, iets wat overigens wel vaker voorkwam.

Op de oostgevel van Malbeck zijn de jaarankers 1766 zichtbaar. Deze gelden waarschijnlijk slechts voor het gedeelte rechts op de tekening. In het Rijksarchief te Maastricht bevindt zich een 'Caarte van Malbeck' uit 1792, waarop de toenmalige situatie mooi is weergegeven. Opvallend hier is, dat zowel Hof als molen zich aan de noordzijde van de Molenbeek bevinden, terwijl aan de overzijde een omgracht huis staat getekend.

Een en ander geeft duidelijk aan dat de situatie sindsdien ingrijpend is veranderd. Ook van de molenwijher is weinig meer te herkennen.

Overigens geeft de uitspraak Malbek in plaats van Malbaek net als bij Offebek aan dat we hier niet te maken hebben met een beek. Vandaar dat mijn voorkeur uitgaat naar de oude spelling Malbeck.

AANWINSTEN VOOR DE BIBLIOTHEEK

- A.F1. Gehlen: Notariële akten uit de 17de en 18de eeuw; handleiding voor gebruikers. (Zutphen, de Walburg pers, 1986) Dit boek beoogt een handreiking te zijn en een leidraad voor allen die onderzoek willen doen in de 17de en 18de-reeuwse notariële archieven.
- A.N.Zadoks / Josephus Jitta: Muntwijzer voor de Romeinse tijd. (' s-Gravenhage 1962).
- E.A.van Beresteyn: Genealogisch repertorium; supplement 1970-1984. ('s-Gavenhage 1987)
- Rijksdienst voor de Monumentenzorg, Jaarverslagen 1981, 1982, 1986.
- J.H.F.Bloemers: Periferie in pre- en protohistorie. (Amsterdam 1983). Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de culturele prehistorie en archeologie van de Romeinse tijd aan de universiteit van Amsterdam.
- Gemeente Belfeld: Inventaris van de archieven der gemeente Belfeld 1670 (1652)-1937. (Maastricht, provinciale inspectie der archieven, 1987)
- Jaap. Ypey: Zusammenhänge der Konservierung während der Grabung und der Behandlung der Funde im Labor. (Der Präparator, april 64 no. 2)
- Verwoord verleden. Opstellen over het Noordlimburgse Maasdal en aangrenzend Duits gebied aangeboden aan juffr. J.G.M.Stoel ter gelegenheid van haar zestigste verjaardag. (Cahiers van de historische Werkgroep Arcen, Lomm, Velden No. 5)



HERFSTWANDELING 11 oktober 1987. (foto's Wiel Aelen)



SLOOP "BEELENHUIS" TE BELFELD

Wie bekend is in Belfeld kent mogelijk het zgn. "Beelenhuis" aan de Markt. Of wie het Dagblad van Noord-Limburg leest, heeft t van het bestaan ervan kennis kunnen nemen.

Over het bestaan van dit karakteristieke gebouw is het allemaal te doen. De eigenaar is bezig het te slopen, en de Heemkundevereniging is hier fel tegen. Het Beelenhuis is genoemd naar de gelijknamige Burgemeester, die het pand in de vorige eeuw bewoonde.

De huidige eigenaar G. Jacobs, die een garage-bedrijf aan de Markt heeft, wil het slopen. Dit kan echter niet zomaar. Het huis staat in het bestemmingsplan ingetekend als "karakteristieke bebouwing"»

Het staat echter niet op de monumentenlijst.

Voor de sloop ervan is een wijziging van het bestemmingsplan nodig door de gemeenteraad.

De Commissie Openbare werken heeft zich unaniem uitgesproken voor afbraak.

De Heemkundevereniging vindt echter dat het gebouw behouden dient te blijven, omdat het een van de weinige historische gebouwen is die nog resteren in de gemeente Belfeld.

In een brief naar het College van B en W heeft de Heemkundevereniging geprobeerd om het Beelenhuis van de ondergang te redden.

De Wet op de Stads- en Dorpsvernieuwing zou hiertoe mogelijkheden kunnen bieden.

Op 17-11-1987 is met de afbraak begonnen, nog voordat de gemeenteraad zich over de voorgenomen sloop van het pand heeft kunnen uitspreken.

De Heemkundevereniging heeft hiertegen in een tweede brief aan het College van B en W ernstig bezwaar aangetekend.

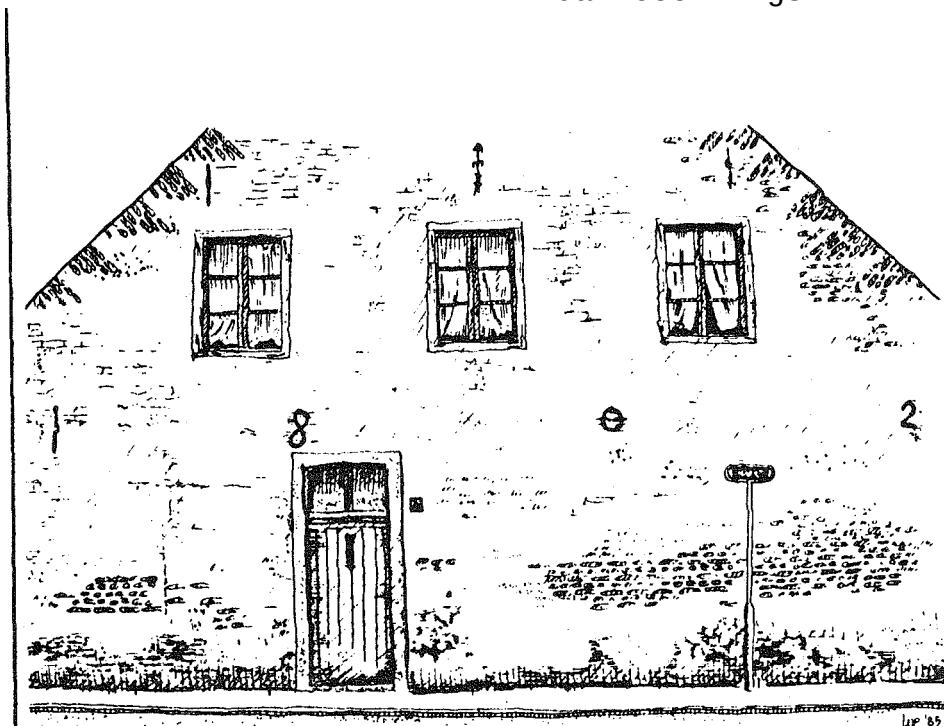
Ten tijde van het schrijven van dit artikel hebben we nog geen reacties van de gemeente op onze brieven gehad, en het gebouw is reeds gedeeltelijk

gesloopt.

Verwacht mag worden dat het Beelenhuis verder gesloopt zal worden.

Het verloren gaan van dit gebouw is voor de Heemkundevereniging tevens een reden geweest, om er bij de Gemeente Belfeld op aan te dringen in de toekomst een beleid te gaan voeren, dat historische panden in deze gemeente voor het nageslacht bewaard zullen blijven.

Jan Geerlings



voorgevel van het Beelenhuis.
getekend door Loe Giesen.

Genealogie.

genealogische aantekeningen:

DE FAMILIE VANDER MAESEN alias DE MOSA

Het geslacht Van der Maesen is een van de vele families die in de late middeleeuwen het doen en laten in Beesel en directe omgeving in sterke mate bepaalden. Een stamboom van deze familie is bij mijn weten nooit gepubliceerd. Mijn eigen gegevens zijn tot op heden onvoldoende om een dergelijke genealogie op een verantwoorde manier samen te stellen. Desondanks heb ik geprobeerd om enige lijn te brengen in de vermeldingen, door deze chronologisch te rangschikken en hier en daar van kommentaar te voorzien.

1326 - Otto van der Maze wordt door de graaf van Gelder (deze wordt pas in 1339 hertog) beleend met het halve dagelijkse gericht van Leuven. Van Doorninck, die het oudste leenaktenboek van Gelder op het eind van de vorige eeuw las, interpreteerde en publiceerde, identificeerde deze plaats met Leeuwen langs de Vaal. De Roermondse historicus J.Linssen noemde reeds in 1975 de mogelijkheid dat het hier kon gaan om de buurtschap Leeuwen onder Beesel. Mocht deze veronderstelling juist zijn (hetgeen ik niet uitsluit), dan is het wel opvallend dat de voornaam Otto hierna niet meer voorkomt.

1369 - In de schattings lijst van Gelder worden Peter en Didde van der Masen vermeld onder Beesel, met ieder een aanslag van twee pond.

1354 - Sybrecht van der Masen wordt vermeld als schepen van Venlo. Hij zegelt met een antiek schild, beladen met drie leeuwen.

1374 - Eva van der Masen (de Mosa) schenkt bij testament 7 panelen aan de St.-Gertrudiskerk te Beesel. Zij is een dochter van Peter van der Masen, die zich ook wel Van Besel noemt.

1382 ~ Dirk Bake verkoopt een erfpacht van 2 malder rogge, afkomstig van 4 bunder land 'tot offenbec in den wormveld gelegen, aan Peter van der Masen en zijn tante Eva. Laatstgenoemde heeft kennelijk haar testament ruim voor haar overlijden opgesteld. De familie

Bake was in 1343 leenman geworden van de klerkenhof, nadat Mathijs van Aerwinckel -de oudst bekende leenman van deze boerderij- afstand hiervan had gedaan»

1396 - Peter van der Masen studeert in Keulen.

1407 - Peter van der Masen wordt vermeld als pastoor te Waldniel.

1408 - Diric den Roever vander Masen wordt vermeld als richter te Maasbommel. Deze vermelding heeft waarschijnlijk niets met de rest te maken, maar geeft m» i. aan hoe voorzichtig we moeten zijn in verband met gelijknamige families!

1412 mei 25 - Verkoop door Gerard Bake aan Petrus van der Masen, pastoor te Maasniel en deken van het dekenaat Wassenberg, van de tienden te Beesel, die eerder eigendom waren van respectievelijk Hendrik van Heertzenbach en Sybrecht Losschard. Aangezien de voorvoegsels 'wald-' en 'maas-' bij 'Niel' nogal eens werden weggelaten in het verleden s moeten we er rekening mee houden dat een van beide plaatsen niet korrekt is.

1424 mei 13 - Priester Peter van der Maesen koopt een huis-en goed te Rijckel 'in den velde'. Gedegen onderzoek moet nog steeds uitwijzen of dit inderdaad de klerkenhof is, zoals tot nu toe vaak is aangenomen»

1424 juni 13 - Petrus van der Masen schenkt aan het klooster Maria-Weide te Venlo een jaarpacht van 2 malder rogge afkomstig van 4 bunder akkerland te Offenbeicko. Waarschijnlijk betreft het hier de erfpacht die hij (?) in 1382 samen met zijn tante kocht»

1425 maart 17 - Peter van der Masen beleent (?) het klooster met een huis met toebehoor t.e Beeselo

1425 juni 13 - De tiende te Beesel, die in 1412 door Peter van der Masen gekocht was, wordt aan het klooster geschonken,

1425 juli 24 - Peter van der Masen maakt zijn testament op, waarbij hij zijn boerderij te Rijckel aan het klooster schenkt.

1433 januari 10 - Allardt van Buren, leenman van de hof tot Lewen, en zijn laten geven het visrecht van een gedeelte van de Maas voor 9 schillings erfcijs over aan Dederich op der Maaze van Biesel»

(wordt vervolgd op blz 81)

Brickburgers bv

St. Jozefweg 66b - telefoon 2920 - Reuver

Als het gaat om:

**sierbestratingen
steenstrippen
stenen**

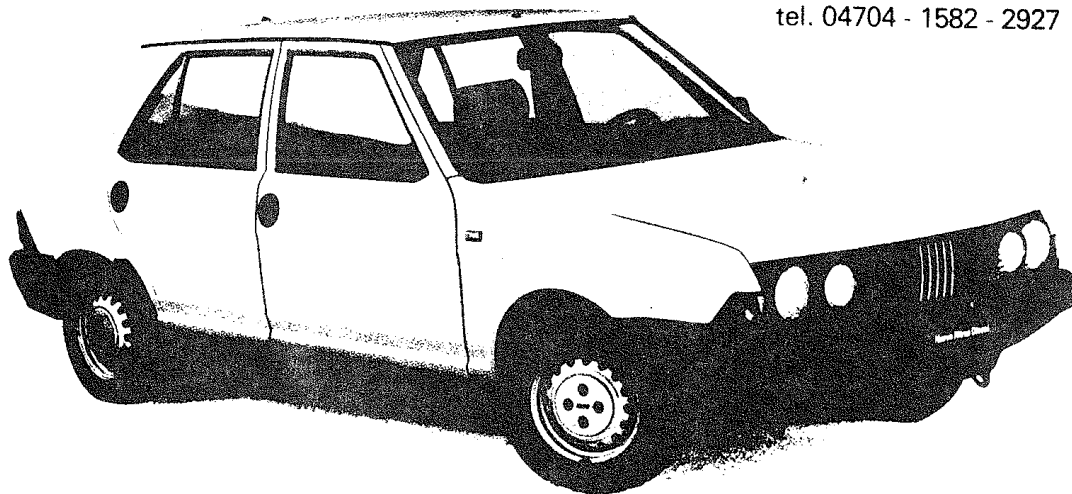


JULIANA STRAAT 21 • BELFELD
TELEFOON 04705-1263

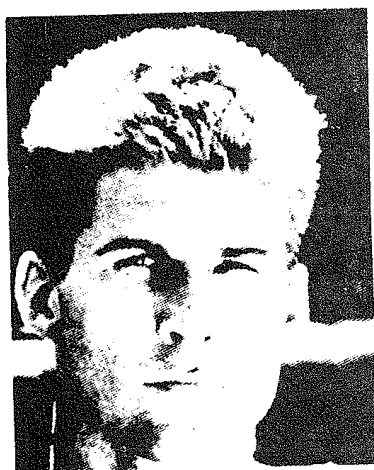
***SCHOENEN
SPORT
LEDERWAREN
PEDICUREN***

FIAT**autobedrijf lennaerts b.v.**

hoogstraat 23
5954 AA beesel
tel. 04704 - 1582 - 2927



YOUR LINE: EEN ALTERNATIEF



Ook uw adres
voor

DE EXTREME HAARMODE

Dames- en herenkapsalon
JAN DRIESSEN

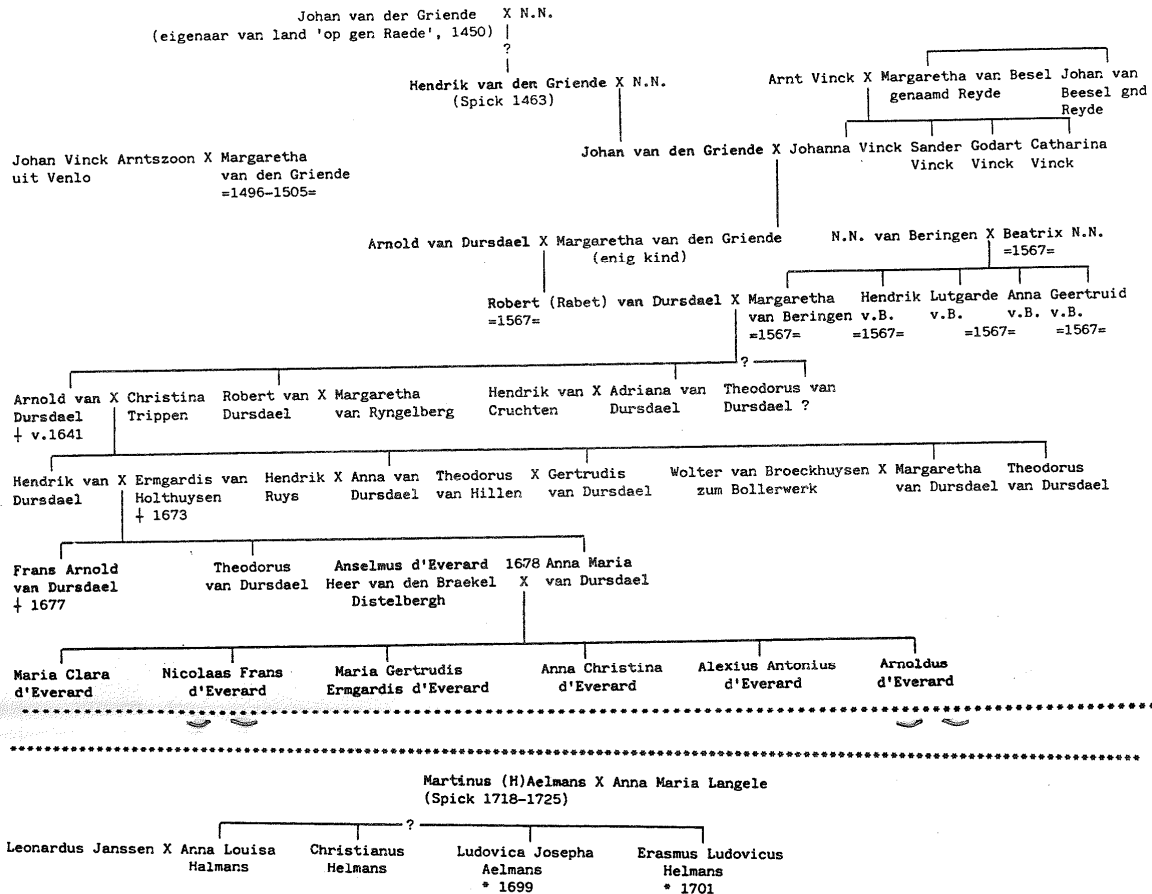
Irenelaan 15
BELFELD
Tel. 04705-2631.



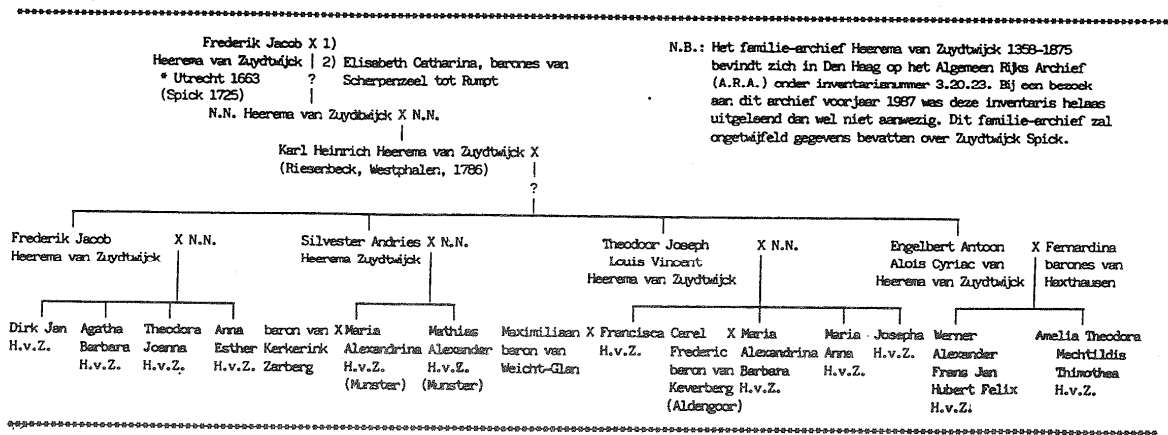
Door een redactioneel misverstand werden de beloofde genealogische gegevens betreffende Zuydtwijck Spick niet opgenomen. Ze worden bij deze alsnog afgedrukt

78 DOOR EEN REDAKTIONEEL MISVERSTAND WERDEN DE BELOOFDE GENEALOGISCHE GEGEVENS BETREFFENDE ZUYDTWUICK SPICK NIET OPGENOMEN. ZE WORDEN BIJ DEZE ALSNOG AFGEDRUKT.

tabel I: 1450 - 1718



tabel II: 1718 - 1725

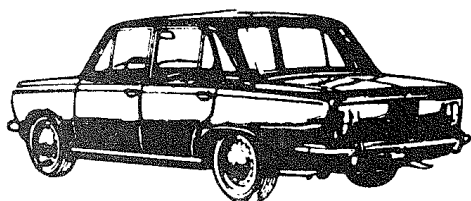


H. DOHMEN & ZOON B.V.

Rijksweg 16, Reuver, telefoon 1272

Uw vertrouwde adres voor al uw:

luxe en huishoudelijke artikelen



Ook voor uw auto
steeds het beste

ESSO service-center h. dohmen & zn.



**bistro // motel
de krekelberg**

belfeld
RIJKSWEG
Tel. 04705 - 1266



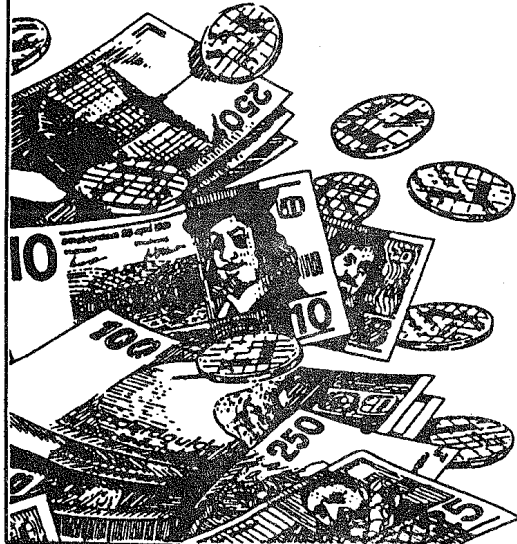
Centrale Volksbank

Vertrouwelijk, vriendelijk, maar bovenal
voordelig. Vergelijk voor u beslist
als het gaat om:

***Sparen *Lenen
*Hypotheken**

J.A.L. Rongen
Pater Claretstraat 9
Reuver
Tel: 07404-2583

Ik ben u graag van dienst.



**Slagerij
Jos Hoezen**

Traditionele kwaliteit

Julianastraat 1, Beffeld, tel. 2044

*Voor eerste kwaliteit
vers vlees
fijne vleeswaren uit
eigen worstmakerij*

*Diverse specialiteiten
o.a. salades
bittergarnituur
koud buffet*

1443 okt 12 - Het klooster Maria-Weide ontvangt **een** huis met erf in Beesel als schenking, dat eerder eigendom was van Peter van der Masen. Naar alle waarschijnlijkheid betekent deze overdracht dat Peter kort daarvoor is overleden.

1444 mei 6 - Voor zijn leenmannen Johan van der Masen en Dirick Goetheinen beleent Engelbert van Holtmeulen, leenheer van de Nieuwenbroekse onderlenen, Cornelis van der Snucken of Van der Smicken als gevolmachtigde van het klooster Maria-Weide te Venlo met de helft van 4[^] of 5[^] bunder land te Rijkkel, afkomstig uit de Hof te Rijckell van wijlen Peter van der Maesen de oude, en laatstelijk in leen gehouden door Gobell Grouwels. Het feit dat Peter hier 'de oude' wordt genoemd, veronderstelt dat er ook nog een 'jonge' Peter moet zijn op dat moment.

1452 februari 6 - Johan van der Masen wordt vermeld als schepen van Beesel.

1461 maart 5 - Gadert vander Masen van Besel genaamd Gobbelinus verkoopt ten overstaan van de schepenbank van Swalmen aan Johan van Zuchtelen en zijn vrouw Mechtildis een jaarlijkse erf cijns van 15 Rijnse guldens, gevestigd op de hof genaamd 'op geen hoeve' in Swalmen. Deze akte werd reeds in Jaarboek 1983 door G. Geraedts aangehaald, in zijn artikel "De kleurrijke geschiedenis van Baxhof te Swalmen", waarin hij erg aannemelijk maakte dat het hier de Baxhof betrof. Opnieuw een voorbeeld dat families zich niet aan gemeentegrenzen houden en daardoor extra interessant kunnen zijn als studie-objekt!

1468 - Derick, N.N. en Hein van der Mase worden vermeld in de schattingslijst van de rentmeester van Montfort. Dirk van der Masen en zijn zoon Ludoiff waren in het midden van de 15de eeuw (z.j.) leenmannen van het Roffertsgoed (genoemd naar de familie Van Kessel Roffaerts), een Nieuwenbroecks onderleen.

1474 - Heyne van der Mazen wordt vermeld als schepen van Beesel.

1480 - Dyderich (=Dirk) van der Mazen wordt genoemd als schepen van Beesel.

1482 - Heyn van der Masen wordt (opnieuw?) vermeld

als schepen.

1484 april 4 - Dirk Clompenmekers (in 1477 genoemd als eigenaar van een huis in de Schoenmakersstraat in Roermond) wordt genoemd als eigenaar van een boerderij te Swalmen (naar hem ook wel Clompenmekersgoed genoemd), die vroeger eigendom was van wijlen Godert van der Masen. Dirk moet aan het Hieronymusklooster te Roermond een erfcijns van 15 gulden betalen die gevestigd is op zijn Baxhof.

1487 - Het klooster Maria-Weide te Venip verpacht een huis te Beesel gelegen, dat voorheen door Peter van der Masen aan het klooster was geschonken.

1499 - Heyn van der Maesen wordt vermeld als schepen van Beesel.

1561 - Ten overstaan van schepenen van Beesel schenkt zuster Trincke (Catharina) Brelle aan Gebeten van der Masen, meesteres van de Nieuwenhof te Roermond, een morgen land te Rijkkel, gelegen "ajjn ghijn Eijcxken schietende met een hoofd op de gemeinen wech en met het ander op Rijckeler gemeinen Kijrckwech".

Met deze laatste vermelding sluiten we deze 'familiekroniek' af. De informatie komt uitsluitend uit secundaire bronnen als publikaties, inventarissen e.d.

Door raadpleging van de authentieke stukken zijn dan ook zeker nog aanvullingen te verwachten.

Ondanks de kop 'Van der Masen alias De Mosa' boven dit artikel moeten we vaststellen dat we ook achtervoegsels als 'van Besel' en 'genaamd Gobbelinus' tegenkomen. Of, en in hoeverre deze ook een losstaand leven gevoerd hebben, is nog onbekend. De familie Vab Besel genaamd Reyde voerde bijvoorbeeld 3 leeuwen, 2 en 1, hetgeen een verwantschap zou kunnen bevestigen. Het mag uit het voorgaande duidelijk zijn, dat historisch boerderij-onderzoek en genealogie indien mogelijk hand in hand dienen te gaan.

Historie

ENKELE PASTOORS EN KAPELAANS VAN BEESEL (2)

Vooreerst wil ik zeggen, dat ik het idee van Loe Giesen van harte toejuich. Inderdaad kan de vermelding van een pastoor of kapelaan uitkomst bieden bij niet gedateerde archiefstukken. Met alle respect voor het initiatief vind ik het wel jammer dat Loe 'slechts' 7 namen opsomt. Want de laatste 100 jaar alleen al, kende Beesel liefst 10 pastoors. Mocht dit ook voor de voorgaande eeuwen opgaan, dan zitten we dichterbij de 50 dan bij de 25, die Loe meent nodig te hebben. Met mijn aanvulling, die evenwel nog verre van compleet is, zijn er nu 24 pastoors bekend.

Op 15 augustus 1374 schenkt Eva de Mosa bij testament 7 panelen aan de Beeselse parochiekerk. Pastoor is dan Petrus de Mosa. (Het kwartaalblad 1/1983 van de Beeselse parochiekerk-- waarin af en toe historische wetenswaardigheden worden opgenomen - noteert het jaar 1375 bij Petrus de Mosa.)

In 1424 wordt Peter van der Maessen vermeld.

Fransciscus Van der Ouder Aa (ook wel genoemd Van der Ouderita) kom ik tegen op 18-6-1661 en de laatste bekende vermelding 20-4-1671. Hij is dan getuige bij belevingen op Nieuwenbroeck. ;

Wilhelmus Rarix kom ik tegen in 2 visitatierapporten, gedateerd 26-4-1691 en 16-3-1703.

Arnoldus Poel wordt in 1752 genoemd (ok nog in 1761.) (1764: A.Thoepoel -volgens Loe- moet m.i. Arnoldus Poel zijn!)

Opvolger van Arnoldus Poel wordt C.P.van Douveren, waarschijnlijk in 1770. (Het kwartaalblad 1/1983 vermeld het jaartal 1790!?)

In 1780 is ene Van Dael pastoor van Beesel.

L.Sangers wordt in 1811 vermeld.

In 1830 wordt P.A.Kampers pastoor; hij is in 1842 tevens bouwpastoor van de nieuwe kerk van Beesel.

Na Kampers volgen nog 10 pastoors, die hieronder in het vernieuwde lijstje zijn verwerkt. (Tussen haakjes zijn data van vermelding) :

(15 aug. 1374/1375)	Petrus de Mosa
(1424)	Peter van der Maessen
(1485)	Otto van Holtmoelen
(1619)	Alberto Bertmarings
(1644)	Jacobij Brelmigh
(18 juni 1661/20 april 1671)	Franciscus van der Ouder Aa
(26 april 1691/16 maart 1703)	Wilhelmus Rarix
(1737)	Dionysius Smits
(1752/1764)	Arnoldus Poel •
(1770?/1771)	C.P.van Douveren
(1780)	Van Dael
(1789)	Godefridus Franssen
1811-1830	L.Sangers
1830-(1842/1870?)	P.A.Kampers
1870-1888	J.H.Truyens
1888-12 okt. 1907	H.L.Tacken
1907-22 juli 1935	J.W.Hendriks
1 okt. 1935-25 febr. 1946	L.W.Bachuys
1946-1961	W.Gerris
1961-1968	J.de Winter
1968-1977	H.Verheggen
1978-8 jan. 1984	G.van der Asdonk
29 jan. 1984-heden	Th.J.Debets

Wat het 'kapelaamslijstje' betreft, heb ik slechts één aanvulling en wel Henricus Peeters, die tussen 1680 en 1698 wordt vermeld.

Verder is Peter Jacobs op 31-1-1670 nog kapelaan, en Gerardus Knippenbergh nog in 1787, wanneer Reuver een rectoraat wordt. Mogelijk is het lijstje tot de kerk-sluiting in 1797 (wegens weigering van de pastoor en kapelaan van Beesel om de eed van haat tegen het koningshuis af te leggen) compleet.

Tijdens de Tachtigjarige oorlog '(1568-1648) is er geruime tijd geen kapelaan geweest, waardoor Peter van Lobbroeck kapelaan kan zijn geweest tot 1568 en Peter Jacobs vanaf 1648.

Exacte namen en data van indiensttreding vóór 1700 zijn trouwens moeilijk te achterhalen, omdat enerzijds

he't oude kerkarchief door brand verwoest; werd en anderzijds diverse bescheiden ontvreemd werden. Zo schrijft pastoor Arnoldus Poel op 5 oktober 1757 aan de leenkamer van Bentheim, die om informatie inzake Van Baexen verzocht: "Na tweemaal de registers en boecken van de kercke van Besel, gelegen in het ampt Montfort, doorsogt te hebben, so verclare en attesteere ick on—dergeschreven alldat in de tegenwoordige registers of boecken bevonden wort, alldat den E.Heer Antonius van Baexen geweese heer van het adellijck hus Nuwenbroeck, met de h. h. Sacramente voorsien sijnde, in den Heer is overleeden in het jaer 1698, den 4 July. Maer den dag van sijne gehorte' en is niet te vinden, vant gelycken en is oock niet te vinden, den dag van de gehorte van sijnen oudsten wettigen soon met namen Joan Arnoldus van Baexen, want de oude registers en boecken der voorgenomde kercke ongelijckelijck door eenen onverwagten brandt verbrandt sijn".

Niet alleen het eerste DHO-register (1611-1651) ging toen in vlammen op, maar ook de 'huishoudboeken' met nota's, notities, etc. van vóór 1700. Het tweede DHO-register (1652-1713), waaruit Poel wel nog informatie kon halen, werd enkele tientallen jaren geleden voor onderzoek uitgeleend en nooit meer teruggezien!! Het is dan ook begrijpelijk dat het kerkbestuur van Beesel huiverig is geworden met het uitlenen van archiefstukken en registers.

Frans Geerlings

ENKELE PASTOORS EN KAPELAANS VAN BEESEL (3)

1628: Antonius Mennim
1645: Aegidius Hammerschen
1658: Joh. Franciscus van der Ouder Aa
1714: Johannes Schutgens
1719-1746: Dinysius Smits
1772-1792: C.P.van Douveren
1799: van Douveren.

W.Luys

Archeologie

Onderzoek naar restanten boerderij Hof Tgen Rade

Van 28 juli t/m 1 augustus 1987 werd door de archeologische werkgroep een onderzoek ingesteld naar de restanten van de voormalige Hof Tgen Rade. Deze voormalige boerderij zou gelegen moeten hebben in de buurtschap Bussereind (gem. Beesel) en kan beschouwd worden als de voorloper van kasteel Nieuwenbroeck. In 1972 werden achter de boerderij van Jo Stroucken bij het graven van een giekelder voor een varkensstal een groot aantal eikehouten heipalen, mergel blokken en aardewerkscherven gevonden. De genoemde heipalen bevonden zich op een diepte van 80 cm beneden het maaiveld.

Ook werd toen waargenomen dat er wellicht sprake was van een omgrachting gezien de grondverkleuringen ter plaatse. Tijdens de werkzaamheden werd nog het bovenstuk van een grote 14de eeuwse waterkruik (Eimpter aardewerk) gevonden; evenals een groot stuk van een voorraadpot en enkele andere scherven. Een en ander werd verwerkt in een artikel van F. Geerlings "Het Huis Nieuwenbroeck en zijn bewoners" in jaarboek no 6 (1987) van de heemkundevereniging.

onderzoek in 1987

Het onderzoeksterrein is gelegen in de bedding van een voormalige Maasmeander. Het enigste, wat er nog aan herinnert is een waterloop met de naam Tasbeek, die dient ter ontwatering van het Beesels Broek en de Turf heide. Deze beek ligt nu op een afstand van ongeveer 75 m achter de boerderij, maar volgens de eigenaar

zou deze vroeger op zo'n 40 m achter de boerderij gelopen hebben. In het kader van de ruilverkaveling zou deze toen recht getrokken zijn.

Blijkens boringen moet het ter plaatse vroeger erg drassig zijn geweest en zelfs nu zijn er nog een aantal van deze plekken aanwezig. In de week van 27 juli t/m 1 augustus werd naar aanleiding van bovenstaand artikel door de archeologische werkgroep het initiatief genomen tot een opgraving aldaar. Wegens het slechte weer kon helaas pas dinsdag 28 juli met de opgraving gestart worden. Allereerst werd gezocht naar funderingen, waarop men



volgens zeggen een vijftigtal jaren geleden bij ploegen gestoten was. Zo kon de eigenaar zich nog goed herinneren hoe men vroeger stukken van een mergelblokken-fundering afhaalde om er koper mee te poetsen.

Daar men in die afgelopen tientallen jaren het terrein herhaaldelijk had aangevuld, was het opsporen van genoemde funderingen een groot probleem. Met bereidwillige hulp van de eigenaar kon de bovenlaag, waarin veel puin, gescheurd worden. Eindelijk werd ons geduld beloond. Op woensdag rond het middaguur kon, na anderhalve dag bezig te zijn geweest met het ruimen van puin en het verrichten van boringen, wat mergel naar boven worden gehaald. Al vlug stootten we toen op op een diepte van 75 cm op een fundering van mergelblokken ($< 45 \times 30 \times 15$ cm), die in de richting TO-ZV liep. Op sommige plaatsen bestond deze uit twee of zelfs drie lagen. Dit blijkt al naargelang de bodemgesteldheid ter plaatse. De mergelblokken waren allemaal gelegen op een vaste laag van grijs zand. Alleen waar deze laag blijkt niet vast genoeg was, werd gebruik gemaakt van eikehouten palen, die dan aan een kant van de fundering in de grond waren geslagen. De muur bleek een lengte te hebben van 25 m met op het eind een afsluiting d.m.v. een dikke eikehouten paal.

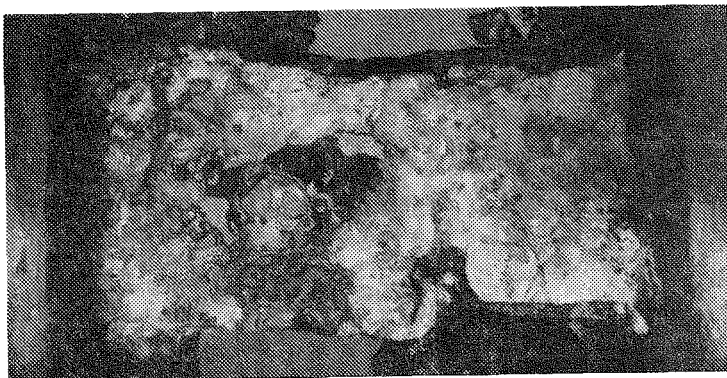
Een en ander was voor ons reden om te denken aan een soort ommuring. Loodrecht op de fundering werd nog geboord naar een eventuele omgrachting. Deze was niet duidelijk te constateren, omdat bij boringen op vele plaatsen tot op 1.50 m een zwarte humuslaag werd aangetroffen (zie ook begin artikel). Blijkbaar was het terrein dus buiten de ommuring behoorlijk drassig geweest, zodat een gracht aan die zijde niet noodzakelijk was

Dwars op de genoemde mergelfundering werd een nieuwe fundering van mergelblokken gevonden. Deze liep onder de varkensstal door. Vandaar dat aan de oostzijde van de stal een proefsleuf werd gegraven. Hier bleek de grond wel minstens een meter aangehoogd; hetgeen ons onderzoek er niet gemakkelijker op maakte. In de gemaakte opgravingsput werden 2 dikke eikehouten palen gevonden en een dunnere paal. Verder bevond zich op een diepte van 1.20 m een ongeveer 10 cm dikke laag van takkebossen, waartussen een zwarte humuslaag. Dit bleken schansen te zijn, die gebruikt waren om een aldaar aanwezige "omgrachting" te dempen. Onder deze laag vonden we verspreid wat maaskeien met daartussen aardewerkscherven. De meeste scherven werden echter gevonden onder deze laag maaskeien, en wel tot een diepte van 1.90 m beneden het maaiveld. Uit het scherfmateriaal konden een aantal potten gerekonstrueerd worden, die allemaal tussen de 13de tot en de 16de eeuw zijn te dateren. Behalve dit scherfmateriaal vonden we ook veel overblijfselen van planken, botten en leien. Het houtwerk was door de hoge grondwaterstand en de erbovenliggende lagen leem van de lucht afgesloten en daardoor goed geconserveerd. In tegenstelling tot de bruine leemlaag, die horizontaal liep, liep een grijze leemlaag met daarin de maaskeien, houtresten, botten van ondermeer een rund en scherven in noordelijke richting af. Wellicht dat we hier een deel van de omgrachting hebben aangesneden. Ook werden op een diepte van 1.20 m enkele grote br'okken mergel aangetroffen, maar geen duidelijke fundering meer. Deze brokken lagen wel samen met een grote plank in de richting van de reeds eerder gekonstateerde mergel fundering.

Het vermoeden bestaat dat deze grote plank in samenhang met een tweetal dunnere palen onderdeel heeft uitgemaakt van een brugdek, Verder onderzoek zou dit moeten uitwijzen. Helaas zijn de mogelijkheden hiertoe beperkt gezien de grote diepte, waarop het materiaal gevonden werd, evenals het feit dat op een gedeelte de varkensstal is gelegen.

In oostelijke richting werden nog enkele boringen verricht. Hierbij kregen we aanwijzingen dat we in deze richting een voortzetting van de "omgrachting" mogen verwachten. Verder doet het zich aanzien, dat deze "omgrachting" in de richting van de Tasbeek afbuigt. Op een akker ter plaatse was namelijk nog een duidelijke inzinking in het terrein waar te nemen. De eigenaar wist te vertellen dat er vroeger nog een slenk door de akker liep.

Op zaterdagavond 1 augustus werd om 19.00 ons onderzoek beëindigd. Hierbij kregen we medewerking van dhr. Stroucken, die met zijn tractor met laadschop de laatste opgravingsput dichtschooft.



90

W.Luys
aug. 1987

Dialectologie

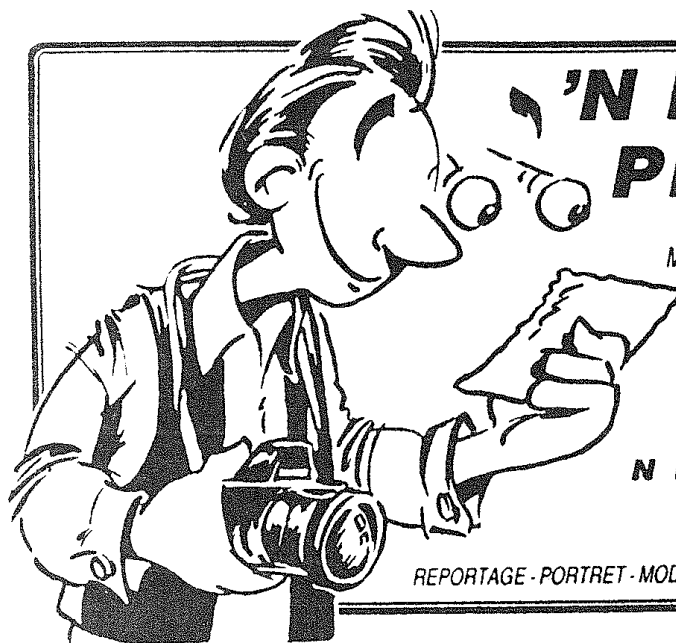
OUDE RIJMPJES EN LIEDJES

Toet toet haore
de kuu laupe door 't kaore
wao is dae voele koe jong
dae is nao hoes toe aete
en is de kuu vergaete
toetere toetere toet

Helder op d'n leider
botter bie d'n vis
maedje maak de deur es aoep
en kiek ens waen dao is
dao is ein alde moder
veur ein sjtökske broeët
det zölle v'r toch maar gaeve
want anders geit se doeët
(de laatste drie zinnen kenden een variant:
die haet eine kromme poëet
dao mos se goot veur baeje
want anders geit se doeët)

Ich kwaam ens door eine bos te gaon
dao piepe alle uuie
dao kwaam 'ne kromme Joel te gaon
ich mende 't waas 'ne duuvel
Doretheia, Doretheia
maedjes met 'ne roeëie rok
met die greune sjtriepe
as ich nog wet jonger waas
den zól ich nao uch griep

Oude gebruiken en sociale verhoudingen vinden we vaak weerspiegeld in oude rijmpjes en liedjes. Bovenstaande werden opgetekend van de bijna 90-jarige Maria Denessen, die deze rijmpjes rond de eeuwwisseling leerde van haar vader, 'Brökskes Grades' uit Tegelen.
Loe Giesen.



**'N FOTO VAN
PETER BORS**

MEULEBERG 53 BEESEL 04704-2360

NET IETS MOOIER

REPORTAGE · PORTRET · MODE · PUBLICITEIT · REKLAME · INDUSTRIEFOTOGRAFIE

